

Νέοι "ανθρώποι

ΔΙΗΓΗΜΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΥ. 'Ο Πούσκιν (μελέτη).—Τ. ΑΝΘΙΑΣ. Τὸ ἱστιοφόρο (ποίημα).— ΗΛ. ΖΙΩΓΑΣ. 'Αστική οἰκογένεια (διήγημα) — ΣΤ. ΤΣΑΚΗΡΗΣ. Τὸ λογοτεχνικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη (ἀπόσπασμα, μελέτης) — Κ. ΘΡΑΚΙΩΤΗΣ. Πολὺ ἀνθρώπινόν. (ποίημα).—Κ. ΠΕΤΡΑΣ. — 'Ο γλύπτης Σαροῦ (μελέτη)—Κ. ΒΙΑΝΤΡΑΚ. Νᾶσαι ἄνθρωπος (ποίημα).

• Η. ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ. Τὰ περιοδικά— Τὰ κινήματα τοῦ Παλαμά — Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα — Τὸ θέατρο ἐφαρμογῆς. — Τὰ φοιτητικά. — Δεῖγμα σταυράτου — Φιλειρητισμοί! — Ἐμπνητοῦρια. — Τὰ βιβλία — Γ. Καζαντζάκη: 11 π.μ. — Κατηφόρη: Ὅσο κριτοῦται τὸ σκοτάδι. — Ἐννὴ πνευματικὴ ζωή. — Με δύο λογίαι.

“ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ,”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τὰ χειρόγραφα εἰς τὴ δημοσίευσίν των εἶτε ὅχι δὲν ἐπιστρέφονται.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ :

ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ : ΔΡΧ. 50

ΕΞΩΜΗΝΗ : ΔΡΧ. 30

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ :

ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ : ΔΡΧ. 40

“HOMMES NOUVEAUX,”

REVUE MENSUELLE DES LETTRES

Lettres et mandats: Elie Ziogas
Rue Aristides Kallithea-Athènes

Les manuscrits publiés ou non ne
sont pas rendus.

ABONNEMENTS POUR L'ÉTRANGER
POUR UN AN FR. 40

SOMMAIRE

- A. HABARU : Romantisme. (étude)
MÉNOS FILINTAS : Remarques sur la langue grecque moderne.
P. LAMBERTIS : La chanson du laboureur (poésie)
G. FUGGÈS : Les causes de la décadence de l'art français.
C. THRAKIOTIS : O, mes frères, mes frères! (poésie)
V. MESSIOLOGHIOTIS : Deux lunes (nouvelle)
E. EPIVATIANOS : Remarques sur la critique de l'art
Notre opinion sur les faits du mois—theatre—the painting—the livres—Actualités—Correspondence.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- «Πρωτοπορία». Μηνιαίο περιοδικό για τὴ λογοτεχνία. Διεφθ. Φώτος Γιουφύλης. Ἀθήνα.
«Νουμάς». Μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό. Διεφθ. Πάνος Ταγκόπουλος. Ἀθήνα.
«Ἑλληνική Ἐπιθεώρησις». Μηνιαίο περιοδικό. Ἐπὶ τῆς ὕλης: Ἀ. Μαγγανάκης. Ἀθήνα.
«Μουσικά Χρονικά». Μηνιαίο καλλιτεχνικό περιοδικό. Ἀθήνα.

ΒΙΒΛΙΑ

- Τυμφορητοῦ: Ὁ ἀνθρωπιστὴς, ρομάντζο.
Γ Ζάρκον: Δὲν εἶναι καὶ σπουδαῖο πρᾶμα ὁ θάνατος.

Νέοι ἄνθρωποι

ΔΙΗΓΗΜΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
— ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ —

A. HABARU

ΡΩΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

Θάτανε μάταιο νὰ θέλουμε νὰ δώσουμε σὲ μερικές γραμμές ἓνα βαθὺ καὶ πλέριο χαρακτηρισμὸ στὸ ρωμαντισμὸ. Τὸ φαινόμενον ποὺ τούτῃ τῇ στιγμῇ πανηγυρίζουσι τὰ ἑκατόχρονα τοῦ εἶν' ἓνα ἀπ' τὰ πιὸ πολὺπλοκα πνευματικὰ κινήματα τῆς ἱστορίας. Ἀκόμα σήμερον ζοῦμε κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδρασιν του. Στούς δύο ἀντίθετους πόλους τῆς φιλολογίας μας ὁ Romain Rolland καὶ ὁ Valéry συνδέονται μετὰ τὸ ρωμαντισμὸ.

Ἀπ' ἀρτήνα τὴν προσέγγισιν ἃς μὴ νιώθουσι ἐκπληξῆ, ἀφοῦ ὁ Victor Hugo, ὁ Alfred de Musset, ὁ Balzac καὶ ὁ Théophile Gautier ἀνήκουσι στὸ ρωμαντισμὸ. Ἀπ' τὴν μιὰ μεριά ἓνα ρέμα ἀνθρωπιστικὸ, παγκόσμιον ἀπ' τὴν ἄλληνα, μιὰ τάση συγκέντρωσιν τῶν πάντων στὸ ἐγὼ ἢ ἀποφυγῆς τῆς ἀνθρώπινης πραγματικότητος.

Κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἐδῶ καὶ ἑκατὸ χρόνια, ὁ ρωμαντισμὸς ὑπῆρξε πρῶτον ἀπ' ὅλα ἓνα μεγάλο ἀνθρωπιστικὸ κύμα, μιὰ κίνησιν πίστιος καὶ ιδεολογικῆς δράσης. Τὸν ἴδιον καιρὸν ποῦθαζεν ἓνα κόκκινον σκοῦρον στὸ παλιὸ λεξικὸν καὶ ἔσπανε τίς καλλιτεχνικὰς μορφὰς ποὺ κληρονόμησε ἀπ' τὴν βασιλείαν, ἐμψύχωνε τὸ ἰδανικὸν τοῦ ὀγδόνταενιαίου καὶ τῶν ὀδοφραγμάτων τοῦ Ἰούλη. Ὅχι πιά τσαρλατάνικα λόγια, ὅχι πιά φεουδικὰ προνόμια! Λεπτέρια, ἰσότης, ἀδερφοσύνη! Δυὸ κολοσσοὶ ἐδῶ, δεσπόζουσι τοῦ αἰῶνα: ὁ Hugo καὶ ὁ Balzac. Στὸν Hugo, τὸ ἰδανικὸν τοῦ ὀγδόνταενιαίου μετατρέ-

ΜΑΡΤΗΣ 1930 ΦΥΛ. 2
ΔΙΕΦΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ: ΗΛ. ΖΙΩΓΑ
ΑΡΙΣΤΕΙΑΝ 157 ΚΑΛΙΘΕΑ ΑΘΗΝΑ

πεται σὲ δράσιν καὶ προφητείαν. Στούς ἄλλους, στὸ Michelet, στὸ Lamartine, στὸ Vigny, στὸ Lamennais, ὁ ἴδιος φιλελεύθερος ἰδεολογισμὸς φανερώνεται μεσ' ἀπὸ ἀπειρὰς καὶ θαμπὰς ἀπόχρωσις. Τὸ κίνημα ὀλάκερον φέρνει τὴν σφραγίδα μιᾶς μεγάλης πίστεως καὶ μιᾶς μεγάλης ἐλπίδος...

Ὅμως μετὰ τὴν γέννησιν του, τοῦτο τὸ μεγάλο κίνημα τοῦ μεγαλόψυχου ἰδεολογικοῦ καὶ ἀνθρωπιστικοῦ φέρνει μαζὺ του τὸ σπέρμα μιᾶς τάσης ἀντιφατικῆς: τὸν ἀτομικισμὸν ἢ μάλλον τὸν ὑποκειμενισμὸν. Γιατὶ ἂν ὁ ἀληθινὸς ἐντιβιντουαλισμὸς δὲν ἀντιδρᾷ στὸν παγκόσμιον καὶ δὲν ἐκπλύνεται πλέρια, παρὰ ἀρμονικὰ μετὰ τὴν ὀλότητα καθὼς στίς μεγάλας θρησκευτικὰς ἐποχὰς, τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ὑποκειμενισμοῦ εἶναι νὰ μὴν ἀναγνωρίζῃ παρὰ μόνον τὸ ἄτομον καὶ νὰ συγκεντρῶναι τὸ πᾶν στὸ «ἐγὼ». (Ὁ Schopenhauer εἶπε: «Ἡ ἀτομικότης εἶναι τὸν ὑποκειμενισμὸν, ὅτι ἡ θέλησιν στήν ἐπιμονή.») Καὶ νὰ ἐμεῖς τώρα ἐδῶ σὲ μιὰ πλέρια λατρεία τοῦ «ἐγὼ». Ὁ δυνατὸς καὶ μεγαλόψυχος Hugo ἀφίεται σ' ἀρκετοὺς ἀγῶνας τοῦ αἰσθητισμοῦ. Ὁ Lamartine καλλιτεργεῖ τὴν ἐλεγειακὴν του μελαγχολίαν. Ὁ Vigny τραγουδᾷ τὴν ἐβγενικὴν του καρτερίαν. Ὅμως ὁ Alfred de Musset, βασανισμένος ἀπ' τὰ πάθη του, ὁ Stendhal ὁ ἐγωϊστὴς, ὁ Prosper Mérimée, ὁ Théophile Gautier, ξεφέβουσι σκεδὸν ὄλοι μαζὺ ἀπ' τὴν μεγάλην φόβαν τῆς παγκόσμιος μεγαλοψίας.

Ἄπ' τις τρεῖς ἀφτές λαμπρές λέξεις πού ἐνθουσίασανε τὸν ὄχλο καὶ κάνανε νὰ γκρεμιστεῖ ἡ Βασίλισσα, δὲν ξέρουμε παρὰ τὸ πρῶτο : Λεφτεριά. Μὰ λεφτεριά γι' ἀφτόν τοὺς ἴδιους, γιὰ τὰ προσωπικά τους πάθη, γιὰ τὴν αἰσθησὴ καὶ γιὰ τὸ πνέμα τους. Σὰφτόν ἡ ἐξέγερση ἐνάντια στὴν ἀδικία καὶ τὴν καταπίεση, ἐξισοῦται πρὸς τὴν ἐξέγερση τοῦ ἀτομοῦ ἐνάντια σὲ κάθε κοινωνικὴ πειθαρχία. Ὁ Byron τὰς μαγέδες : ὄχι ὁ ἥρωας τῆς ἐλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, μὰ ὁ συγγραφέας τοῦ «Don Juan». Ὁ λιμπεραλισμὸς τους γένεται συνώνυμο τοῦ σκεφτικισμοῦ καὶ τοῦ ἀνηθικισμοῦ. Ὁ δανδισμὸς θριαμβέδει, πού ὁ Baudelaire προσδιορίζει «μιά ἐπιταχτικὴ ἀνάγκη νὰ γένει πρωτότυπος τύπος, ἕνα εἶδος ἀφτολατρείας».

* *

Δὲ θάτανε ἔρκολο νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τούτονα τὸ ρωμαντικὸ δυαδισμό· μ' ἀφτόνα πλησιάζουμε πρὸς τὸ μεγάλο δράμα τῆς σύγχρονης ἀνθρωπότητος.

Τὸ ἰδανικὸ πού ἐνέπνευε τὴ σχολὴ τοῦ 1830 ἦτανε φτιαγμένο ἀπὸ ἀρχές πού τότε νομιζόντανε γιὰ αἰώνιες καὶ κατὰ συνέπεια ἱκανές νὰ ἐμπνέψουνε σὺν τις τάξεις τῆς κοινωνίας ἐχτός τῆς ἀριστοκρατίας ἐνάντια στὴν ὁποία διεφθύνοντανε, ἕνα ἐνθουσιασμὸ σκεδὸν θρησκευτικὸ. Ὡστόσο, στὴν πραγματικότητα, τούτες οἱ ἀρχές ἦτανε οἱ ἀρχές μιᾶς τάξης τῆς μπουρζουαζίας πού τις εἶχε σφυριλατήσῃ στὸ μακρὸ τῆς ἀγῶνα κατὰ τοῦ φεουδικοῦ δεσποτισμοῦ. Οἱ ἀρχές ἀφτές θριαμβέψανε μὲ τὴ μπουρζουαζία στὰ 1789 καὶ στὰ 1830 : δώσανε ψυχὴ στὸν τότε ρωμαντισμὸ. Στὰ ἔργα τῶν μεγάλων ἐκπροσώπων τούτης τῆς ἐποχῆς, ὁ ρωμαντισμὸς ἀγγαλιάζει τὸ σύμπαν, γιὰτὶ ἐκφράζει μιὰ πίστη ἀληθινὰ κολεχτιβιστικὴ.

Ὅμως μιὰ τάξη πού ἀγωνίζεται ἐνάντια σ'ἀλλήνα πού τὴν καταπιέζει, δίνει πάντα μιὰν ἀξία παγκόσμια κ' αἰώνια σὲ ἀρχές πού στὴν πραγματικότητα δὲν ἀνταποκρίνονται παρὰ στὴν ἀνάγκη τοῦ ταξικοῦ τῆς ἀγῶνα. Ἐφ' ὅσον ἡ δύναμη τῆς μπουρζουαζίας στερεωνότανε, τὸ μεγάλο ἰδανικὸ τοῦ ὀδονταεινὰ ἐλαττωνότανε στὴν ἔνοια τοῦ οἰκονομι-

κοῦ λιμπεραλισμοῦ, τῆς ἐμπορικῆς λεφτεριάς. Ἡ βασιλεία τοῦ χρήματος ἐγκαθιδρύθηκε ἀπάνω στὰ ἐρείπια τῶν ἀριστοκρατικῶν προνόμιων. Ἐν τούτοις πῆρανε στὰ σοδάρὰ τὸ ἰδανικὸ τὸ κοινοισμένο ἀπ' τὸ αἶμα τῶν ὀδοφραγμάτων. Ὅταν τὰ γαστρονομικὰ συμφέροντα τοῦ ἀστοῦ σκοτεινιάζουν τὸν ὀρίζοντα, φράζοντας τὸ δρόμο τῆς πνοῆς τοῦ 1830 ἢ μεγαλόψυχη πίστη ἔκανεθέση στὴν πιδ συγκεχυμένη ἀπαγοήτευση. Ὁ ποιητῆς δὲν πιστέβει πιά σὲ τίποτα, δὲν ἔχει πιά ἐμπιστοσύνη παρὰ στὸν ἑαφτό του, ζητάει τις ἐσωτερικὲς ἡδονές πού διαφέβγουνε τὴν ἰσχὺ τῶν λεφτῶν, λυπάται τὴν ἀριστοκρατία καὶ χειροτονιέται ἀριστοκράτης τοῦ πνέματος. Σκεφτικισμὸς, σαρκασμοί, ἀπόδραση στὰ περασμένα ἢ στοὺς ἐξωτισμοὺς, βασιλεία τοῦ ἐγῶ, περιφρόνηση τῆς κοινωνίας, θεοποίηση τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς πού ἀρνιέται νὰ ὑποκύψει καὶ πού δὲν ὑπάρχει παρὰ γιὰ τὸν ἑαφτό τῆς, μπισεμισμὸς, δανδισμὸς. Μιὰν ἀκόμα φορὰ ἄς ἀναφέρουμε τὸ Baudelaire : «ὁ δανδισμὸς φανερώνεται κυρίως σὲ μεταβατικὲς ἐποχὲς ὁπότε ἡ λαοκρατία δὲν εἶναι ἀκόμα πολὺ δυνατὴ, ὁπότε ἡ ἀριστοκρατία δὲν εἶναι παρὰ ἐν μέρει κλονισμένη κ' ἐξεφτελισμένη. Στὴ σύγχυση μέσα τούτων τῶν ἐποχῶν μερικοὶ ἀνθρώποι πού δὲν ἀνήκουν σὲ καμιὰ τάξη, ἀηδιασμένοι, ἀσχολοὶ, μὰ πλούσιοι ὄλοι τους ἀπὸ ἐμφυτη δύναμη, μποροῦνε νὰ συλλάβουνε τὸ σκῆδιο τῆς Ἰδρυσης ἐνός νέου εἶδους ἀριστοκρατίας, πού θάναί τόσο πιδ δύσκολο νὰ καταστρεφτεῖ, γιὰτὶ θά βασίλειται στὴς ἱκανότητες, τις πιδ πολυτίμες τις πιδ ἀκατάστρεφτες καὶ στὰ θεῖα δῶρα πού ἡ δουλιὰ καὶ τὰ λεφτὰ δὲν μποροῦν νὰ χαρίσουν».

Ἰστερ' ἀπ' τις νέες ἀπογοήτευσεις τοῦ 1848 δὲ μένει σκεδὸν τίποτα πιά ἀπ' τὴ μεγάλη παγκόσμια πνοὴ τοῦ 1830 κ' ὁ ὑποκειμενισμὸς θριαμβέδει. Ἡ συμφωνία ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς εἶναι ἀδύνατη μεταξὺ τοῦ καλλιτέχνη καὶ τῆς Κοινωνίας. Ἡ ἐναρμόνιση τῶν βλέψεων τοῦ καλλιτέχνη μὲ τὴν ἀντίληψη τὰρχαίου καὶ μεσαιωνικοῦ κόσμου μᾶς ἔδωσε τὴν Ἀκρόπολη καὶ τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς. Ἀποτέλεσμα τοῦ ὑποκειμενισμοῦ ἢ μὲ λίγα λόγια, τῆς ἀστικῆς ἀναρχίας πού καθιστᾶ

ὄλο καὶ περισσότερο ἀδύνατο κάθε αἰσθημα βαθιὰ κολεχτιβιστικὸ καὶ κάθε πνευματικὴν ἀλληλεγγύη, εἶναι νὰ θρίσκειται ὁ ποιητῆς μόνος μὲ τὸν πλοῦτο τῆς ἐσωτερικῆς του ζωῆς, ἀντιδρώντας στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Μπαίνουμε στὴν περίοδο τοῦ ντιλεταντισμοῦ καὶ τοῦ αἰσθητισμοῦ πού ἴστερ' ἀπ' τὸν Théophile Gautier θά ὀδηγήσει στὸ μαρασμὸ τοῦ Παρνασοῦ καὶ στὴν ἀπόδραση τοῦ συμβολισμοῦ· κ' οἱ ἰδιοφυῖες τῶν ὀποίων ἢ ἐσωτερικὴ δύναμη θά ξεπεράσει τὸ ἀριστοκρατικὸ παιχνίδι τοῦ δανδισμοῦ, ὁ Baudelaire κ' ὁ Rimbaud, δὲ θάφῆσουνε τίποτ' ἄλο παρὰ τὴ σπαραχτικὴ ἐπαναστατικὴ κραβγὴ τοῦ ἀνεφάρμοστου.

* *

Χωρὶς ἄλο ὑπῆρξεν ὁ Ζολὰ κ' ὀληγία τάση πού προέρχεται ἀπ' τὴ γουῆτμανικὴ ὄθηση πρὸς τὸ παγκόσμιο ἰδανικὸ, ἀπ' τὸν Verhaeren μέχοι τοῦ οὐναμινισμοῦ. Κι' ἀφτὴ ἀκόμα ἢ ἀντίδραση ἔχει κοινωνικὴ δάση καὶ ἀντικαθρεφτίζει πότε τις συγκεχυμένες ἀκόμα βλέψεις μιᾶς καινούριας τάξης, τοῦ προλεταριάτου, καὶ πότε (παρ'ἀλλῆλα πρὸς τὴν ἀναζήτηση ἐνός ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ πού ὁ ἀτομικισμὸς κατάστησεν ἀδύνατη) τις ἀφξουσες προσπάθειες ἀφτοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ πρὸς τὴν ὀργάνωση καὶ τὸ μονοπώλιο. Ὁ ὑποκειμενισμὸς ἀντιστάθηκεν ἔρκολο στὴν ἀντίδραση ἀφτὴ καὶ σήμερα δεσπόζει ὀλης σκεδὸν τῆς φιλολογικῆς δημιουργίας μὲ τὸν αἰσθητικὸ

ντιλεταντισμὸ τοῦ Valéry, τὸν ἀναλυτικὸ ψυχολογισμὸ τοῦ Gide, τὴν ὑπερτροφία τοῦ ἀσυνείδητου πούδωσεν ὁ Rimbaud. Ὁ ρωμαντισμὸς ξεγυμνομένος ἀπ' τὴν ἐβγενικὴ ψυχὴ τῆς νιότης του ξαναθρίσκειται στὴ ματαιότητα τῶν παιχνιδῶν τοῦ σαλονιοῦ τοῦ Jean Cocteau καθὼς κ' ἀπ' τις ὑπεραλιστικὲς προσπάθειες. Εἶνε φυσικὸ ὅτι ἡ ἔνταση τοῦ πόλεμου καὶ ἡ ὀριστικὴ πτώση τῶν δημοκρατικῶν ἰδεολογιῶν πού ἀπ' ἀφτόνα προέρχονται, προκαλέσανε ἕνα ρέμα νεορωμαντισμοῦ. Ἡ κρίση τῆς φιλολογίας μας ἀρχίζει ἀπ' ἀφτό.

Θὰ δοῦμεν ἄραγε σῆνα νέο φιλολογικὸ προσανατολισμὸ δηλαδὴ σῆνα οἰοδῆποτε «λαοκρατισμὸ» τὴ δυνατότητα τῆς λύσης τῆς κρίσης ἀφτῆς ; Μποροῦνε νὰ τὸ πιστέψουνε μόνον ἐκεῖνοι πού θεωροῦνε τὴ φιλολογία ὡς μιὰ δρᾶση καθαρὰ ἀτομικιστικὴ. Γιὰ μᾶς τὸ δρᾶμα πού ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια κ' ἔδῶ, ἔσπρωξε τὸν ποιητὴ τοῦ δανδισμοῦ πρὸς τὸ ἀσυνείδητο, εἶναι κυρίως ἕνα κοινωνικὸ δρᾶμα. Δὲ θά λυθεῖ παρὰ μὲ τὴν ἐπιστροφή σῆνα καθεστῶς πού θά ἐπιτρέπει τὴν πραγματοποίηση μιᾶς κολεχτιβιστικῆς προσπάθειας, μέσα σὲ μιὰν γενικὴν ἀντίληψη τοῦ κόσμου. Μονάχα ἕνα τέτιο καθεστῶς θά ἐπιτρέψει στὸν ἀτομικισμὸ νὰναπτυχθεῖ πλέρια, γιὰτὶ μόνον ἀφτό θά ἐπιτρέψει τὴν ἐκ νέου ἐγκαθίδρυση τῆς ἀρμονίας μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πόθων μιᾶς πνευματικῆς κοινωνίας.

Μεταφραστῆς : ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΖΙΤΑΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΑ

Ἄπ' ἀνέκαθε εἶμαι τῆς γνώμης, πὼς μερικὲς λέξεις ποὺ δὲν τριφτήκανε ἀκόμα στὸ στόμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιὰ τίς πήρανε ἀπὸ τὴν καθαρέβουσα οἱ λόγοί μας, πρέπει νὰ γράφονται γιὰ τὴν ὥρα, ὅπως γράφονται στὴν καθαρέβουσα, γιὰ νὰ μὴ ξαφνίζει τοὺς ἀσυνήθιστους ἢ γραφὴ τους. Ἀφτὴ μου τὴ γνώμη τὴ διατύπωσα ἀπ' τὰ 1902 στὴ μικρὴ μου τὴ γραμματικὴ (σελ. 59) καὶ κατόπι στὴ μεγάλη (§ 255). Ὁ Ψυχάρης στὰ *Ρόδα καὶ Μῆλα* (τόμ. β', σελ. 34) παραδέχεται ἀφτὴ μου τὴ γνώμη ὡς πολὺ σωστή. Ἀφτὲς τίς λέξεις νομίζω φθογγικὰ πρέπει νὰ τίς γράφουμε ὅπως τίς πήραμε λ. χ. *φθόγγος, πτώση, ἀνάπτυξη, σχόλια, ἐκδόση, ἀφξηση, παράδειγμα κλπ., τὸ αἰσθητικὴ* μάλιστα στέκει καὶ ὡς ἀνομοιωμένη λέξη τῆς δημοτικῆς (τ+τ>θ+τ), ἐπίσης τὸ *σχολαστικὸς* (κ+κ>χ+κ). Ὁ Ψυχάρης στὸ βιβλίον ποὺ εἶπαμε ἔχει τίς λέξεις *σύμβολο, ἐνθουσιασμός, πένθος, πτώμα κτλ.* ἔτσι λοιπὸν μποροῦμε νὰ γράφουμε καὶ *σύμφωνο*, καὶ *πνέβματα* (ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν *ψιλὴ* καὶ τὴ *δασεία*), καὶ γιὰ τέτοιους ἀκόμα μερικὸν ὄρους, χωρὶς νὰ πάθει τίποτες ἢ δημοτικὴ μας.

ΝΑ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟΛΕΞΙΣ

Πρέπει νὰ συνηθίσουμε νὰ γράφουμε σὰ μιὰ λέξη τὰ *γαῖλους, κιδλους* κτλ. γιὰ λόγους μάλιστα παιδαγωγικοὺς, ποὺ τοὺς παραβλέπουμε ἀπὸ ἀντιεπιστημονικὴ συνήθεια κιὰπὸ ἐγωϊσμό. Ἄμα τὰ γράψουμε ἀφτὰ ξεχωριστά, τὰ μικρὰ παιδάκια θὰ διαβάσουν τὸ φθόγγο *ι*, τὸ φωνήεντο, κιὼχι τὸ φθόγγο *ιω* τὸ ἡμίφωνο ποὺ χρειάζεται, ὅπως διαβάζουν τώρα στὰ βιβλία τοῦ Κράτους *γι' ἄλλους, κι' ἄλλους* καὶ μήτε οἱ δασκάλοι τους τὸ εἶπανε, μήτε οἱ ἐπιθεωρητὲς τους τὸ παρατηρήσανε, μήτε οἱ ἀνώτεροι ἐπόπτες τοῦ Ὑπουργείου τὸ ὑποψίασθήκανε.

Κι' ἀκόμη δὲ βλέπω καμιά ξεχωριστὴ χάρη τοῦ *καί*, ἢ κανένα ἰδιαίτερο προνό-

μιο τοῦ ἄρθρου, νὰ μὴν κολλιοῦνται τὰ δυὸ μαζί στὴ γραφὴ: *κιδ, κῆ, κοί*, ἀφοῦ ὅπως ἄλλιῶς ἂν τὰ γράψουμε, τὰ παιδάκια θὰ τὰ διαβάσουνε *κι-δ κι-ῆ, χωριστά*, δηλαδὴ δισύλλαβα. (κ. Περιοδ. Ἑλλ. Γραμμ. Τ. Ε'. 1929 σ. 749.)

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΥΤΕΣ

Η ΚΑΘΑΡΟΓΛΩΣΣΗΜΑΤΑ

Μὲ τὸν ὄρο γλωσσολύτης παραθέτω στὴ Γραμματικὴ μου σὲ ὑπόσημ. ἀπὸ ξένα παράδειγμα τὸ ταιριαζόμενον σὲ κάθε γλωσσικὸ φαινόμενο. Ἔτσι στὴ σελ. 85 ἔχω τὸ «Ἀποθύμησα νὰ φάω κτλ.» ποὺ ἀνάγεται στὴν ἀποσιώπηση συμφώνου γιὰ ξέμοιασμα. Στὴ σ. 93 ἔχω τὸ «Ποῦ φελλὶ ψωμί κτλ.» ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀλλαγὴ συμφώνου γιὰ παρόμοιασμα. Στὴ σ. 96 ἔχω τὸ «Ἡ κουτση πουλεῖ πετοὶ κτλ.», ποὺ ἀπαγγέλλοντάς το γλιγόρα ἀφομοιώνουμε τὰ φωνήεντα (φωνοσυρμὴ). Στὴ σ. 111 ἔχω τὸ «Ἀνεβαίνω πὰ στὴν πέτρα κτλ.» ποὺ τὸ λέμε γιὰ μετάρθεμα φθόγγων προστριβόμενων.

Γιὰ τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα μίλησε λίγο πολὺ κάθε γλωσσολόγος, λοιπὸν κιὸ Χ. ὅστα τώρα πολλὲς φορές, μὰ τοὺς γλωσσολύτες ποὺ ἀνάγονται σὲ τοῦτα κανεὶς πρὶν δὲν τοὺς ἀνάφερε. Ὁ κ. Χ. τώρα ποὺ τοὺς εἶδε τοὺς θυμήθηκε καὶ τοὺς ξαναλέει στὴν ἐπετ. Παν. τ. ιγ' 1916—17, σ. 181. Μόνον ποὺ δὲν ἀναφέρει ἐμένα ποὺ τοὺς πρωτοεἶπα, καὶ μάλιστα γιὰ νὰ θαρῆσουν οἱ ἀνίδεοι πὼς ἀφτὸς πρῶτος τοὺς ἀναφέρει, ἄλλαξε καὶ τὸν ὄρο καὶ τοὺς εἶπε καθαρογλωσσήματα (Γ. Γ. Ε. β' 8 κ. π.)

—ΥΤΕΡΟΣ

Μὰ ἀφοῦ στὰ νεοελληνικὰ συγκριτικά: *μεγαλύτερος, καλύτερος* (1) κτλ. (ΜΝΕ. α' 581—584) δὲν ἀναφέρει κα-

(1) Ὁ Ἀσώπιος γράφει *καλλύτερος* μὲ λλ.

θόλου τὸ μακαρίτη τὸν Ἀσώπιο, ποὺ στὸ Συνταχτικὸ του (Περιοδ. β'—ἔκδ. 2. σ. 70) ἔτσι τὰ γράψε πρῶτος χωρὶς νὰ βέβαια γλωσσολόγος, θέλαμε τάχα νὰναφέρει ἐμένα;

Ἄν ὁ Ἀσώπιος εἶτανε ξένος, ἂν τότε λέγανε Von Assor ἢ δὲν ξαίρω πὼς ἀλλιῶς (ΓΓΕ. § 31) θὰ τοῦκαμε ἀλάκερο μνημόσυνο ποὺ τὴν ἐλοχὴ ἐκείνη κατόρθωσε νὰ βρεῖ τὴ σωστὴ γραφὴ τους, μὰ

ὁ Ἀσ. εἶτανε Ρωμιός, βλέπεις, καὶ ὁ Κόντος μάλιστα τόνε χτύπησε πὼς θέλατε λοιπὸν τὸ Χατζηδουλάκι τοῦ Κόντου νὰ χαλάσει τὸ χατήρι τοῦ δασκάλου του; ἐνῶ κάνοντας ἐκείνου τὸ χατήρι καὶ μὴν ἀναφέροντας καθόλου τὸν Ἀσώπιο ἐξυπηρετοῦσε καὶ τὴ δική του τὴν ἀδυναμία νὰ σουφρώνει (ΓΓΕ α'. 139—140 β', 8—21 καὶ 38).

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΖΕΥΓΑ

*Σὰν κράξη ὁ κόκορας—σπαθιά στὰ σωθικά μου—
Συμπῶ, ἐτοιμάζω τὸ ζυγὸ, τὰ σύνεργά μου.*

*Καὶ πρὶν τὸ σκάσιμο τοῦ ἡλιοῦ τὴν πάχη λυώση
Τὸν πρῶτον ὄργο ὁ Μπάλιος μου τραβᾶει νὰ σώσει...*

*Νὰ σκόνονταν ἀπύρετη ἢ Ἀ-νιὼ ἀπ' τὸ στρωῶμα.
Νὰ συγυρῆση μιὰ χαψὰ φαί τὸ γιόμα...*

*Μοῦπεσε ἐφέτο ἀντίξερβα τὸ ριζικὸ μου:
Φιτώχεια πολλὴ κι' ὁ θανατᾶς στὸ σπιτικὸ μου.*

*Μάχουμαι σὰ σκυλί' μὰ τι νὰ κάμω τώρα
Ποῦ ὁ Σέμπρος μου γιὰ μερδικὸ μηνᾶ ἀπ' τὴ χώρα;...*

*Μὲ βλαστημᾶ ὁ Δαλάς μου ὀκνὸς τ' ἀνάρρη ὡς σκάβει
Πὼς δὲν κρατῶ βασταγερὰ τὸ χερολάβη.*

*Μὰ γὼ τηράω σκυφτὸς τὸ ἐνὶ τῇ γῆς νὰ σκίζη
Καὶ τὸ χοντρό μου τὸ μυαλὸ καλοναρχίζει:*

*«Νᾶχα, μωρέ, τὰ σύνεργα, τὰ μίνεργα τοῦ πλάστη
Νὰ φτιάσω ἀνθρώπους ἀπὸ δοῦν καὶ ἀπὸ βαμμένο ἀτσάλι
Ἀρρώστεια νὰ μὴ νιώθουνε, πονίδια νὰ μὴν ξέρουν
Νᾶχουν στὰ στήθια καθαρὴ καρδιά καὶ καλοσύνη
Τοῦτος ἐδῶ νὰ χαιρέται καὶ κεῖνος νὰ βλογαί...
Κι' ἂν δὲν μποροῦσα νᾶφικανα καλοῦς, γεροῦς ἀνθρώπους
Νᾶχα, κᾶνε, τὰ σύνεργα, τὰ μίνεργα τοῦ Πλάστη
Νὰ φτιάσω κάστρο μπροῦντζινο νὰ σπιτωθῶ νὰ κάσω
Μακρονὰ ἀπ' τὸν μαῦρο κόρακα κι' ἀπ' τὴ λερὴν ἀκρίδα
ποὺ πέφτει ἀπὰ στὸ μόχτο μου, στὴν ἀχαμνὴ σπορὰ μου
καὶ μιὰ μοῦ παίρνει γήμορο καὶ μιὰ τὴ δεκατίζει.*

*Τέτοιο τραγοῦδι τὸ χοντρό μυαλὸ μου ἀρχίζει
Καθὼς τηράω σκυφτὸς τὸ ἐνὶ τῇ γῆς νὰ σκίζη.*

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΕΤΗΣ

ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΜΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

GEORGES FUCHS

Η παρακμή της κινέζικης τέχνης της οποίας τὰ πρώτα συμπτώματα παρουσιάζονται ἀπ' ἀφ' τοῦ 13^{ου} αἰῶνα, εἶναι ἡ ἀντανάκλαση μέσα στὰ ὄρια τῆς τέχνης τῆς γενικῆς παρακμῆς τοῦ κινέζικου πολιτισμοῦ καὶ τῆς κινέζικης κουλτούρας. Ἀπ' αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς πιὸ ὀδυνηρῆς τραγωδίαις τῆς ἱστορίας. Ὑστερ' ἀπ' τὴν ἑξαισιαν ἀνθιση τῶν προηγούμενων ἐποχῶν πού δὲν ἔχει ὅμοια τῆς κανένας ἄλλος λαὸς τῆς γῆς, ὁ κινέζικος πολιτισμὸς καταδικάστηκε σὲνα προοδευτικὸ σταμάτημα κ' ὕστερα σὲ μιὰ πλείρια παρακμή. Στὴν ἱστορία ἑνὸς λαοῦ, τέτοιες τραγωδίαις εἶναι πάντα ἱστορικῆς ἀνάγκης σὲ τρόπο τέτιο ὥστε δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ ποτὲ: μποροῦσε νάβαι ἀλλιῶς. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συνέβη καὶ μετὰ τὴν Κίνα. Ἡ παρακμὴ τῆς κινέζικης κουλτούρας ὑπῆρξεν ἡ ἀναγκαία συνέπεια τοῦ σταματήματος τῆς οικονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς Κίνας. Ἐνα οικονομικὸ σύστημα πού βασίζεται ἀπάνω στὴ φυτοκομία δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ ἔξω ἀπ' ἕνα ὀρισμένον ὄριο. Γιὰ νὰ μποροῦσε ἡ κινέζικη κουλτοῦρα νὰ φτάξει νέα ὕψη, θὰ πρεπε τὸ οικονομικὸ σύστημα τῆς Κίνας, νὰ ριχθεῖ σὲ νέους δρόμους πού θὰ τῆς ἐπιτρέπανε νὰ φτάξει σὲνα σταθμὸ παραγωγῆς ἀνώτερο. Ὅμως ἀπ' αὐτὴ ἡ μεταβολὴ δὲν ἔγινε ἡ μέθοδος τῆς παραγωγῆς δὲν ἐξελίχθηκε ἀπ' ὅπου καὶ τὸ σταμάτημα καὶ ἡ παρακμὴ τῆς κουλτούρας καὶ τῆς τέχνης. Βέβαια, δὲν μπορεῖ νὰ φαντασθεῖ κανεὶς τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξη τῆς Κίνας σὰ νὰ μὴν εἶχε συμβεῖ καμιά μεταβολὴ ἀπὸ τὸ 14^ο αἰῶνα. Ἀλλὰ—κ' ἀπ' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ὁ ὀριστικὸς συντελεστής—κανένας δὲ βρέθηκε σὲ καμιά οὐσιώδη μεταβολὴ καὶ σὰφτὲς ἀκόμα τὶς βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἡ οικονομικὴ κατάσταση καὶ ὁ τρόπος τῆς παραγωγῆς παραμείνανε οὐσιωδῶς τὰ ἴδια ἀπὸ κείνηνα τὴν ἐποχὴ. Φυσικά, ὅταν οἱ Τάραροι μουντάρανε στὴν Κίνα, γενήκανε ριζικὲς μεταβολὲς στὶς σχέσεις τῆς χρηματικῆς ἰδιοκτησίας. Ὅλα ἄλλα περιοχῆς

ἐρειπωθήκανε καὶ ξανακατοικηθήκανε ἀπ' τοὺς ἀποίκους. Ὅμως τὸ κινέζικο οικονομικὸ σύστημα δὲν ἔπαθε καμιά ριζικὴ μεταβολή. Ἡ κυριότητα τῆς γῆς μάταια πέρασε σ' ἄλλα χέρια δὲν ἦτανε κανεὶς παρόντας στὴ δημιουργία μιᾶς τάξης μεγάλων τσιφλικῶν, μιᾶς φεουδαρχικῆς ἀριστοκρατίας. Παντοῦ ὅπου νέοι ἀποικοὶ, ἀντικαταστήσανε τοὺς παλιούς κάτοικους πού διωχτήκανε ἀπ' τὴ χώρα ἢ πού σφαχτήκανε, φέρανε τὶς παλιὲς μεθόδους πούτανε ἀσφαλῶς ἀνώτερες στὶς λεφτομέρειες ἢ ἀγροτικὴ οἰκονομία ἔκανε κατὰ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων πολὺ σπουδαῖες προόδους: μεταχειρίστηκαν καλύτερα ἐκπαιδευτικὰ συστήματα, μπάσανε μεγάλο ἀριθμὸ ἀγροτικῶν ἐργαλείων, ἀγνωστων μέχρι τότε. Ἀλλὰ καὶ πάλι ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία δὲν ἀναπτύχθηκε μέχρι νὰ φτάξει τὴ γεωργία κ' ἀκόμα λιγώτερο μέχρι τὸ σημεῖο τῆς ἐμπορικῆς καλιέργειας: ἔμεινε ὅ,τι ἦτανε ἡ μικρὴ πατριαρχικὴ ἐκμετάληση πού μόλις ἔφτανε στὶς ἀνάγκες τῆς οἰκογένειας. Εἶνε ἀναμφισβήτητο πῶς κατὰ τὸ πέρασμα ἀπ' τῶν αἰώνων κάνανε πολὲς ἀνακάλυψεις καὶ σπουδαῖες καλυτέρευσις. Ἀπ' αὐτὲς οἱ τεχνικὲς πρόοδοι δὲν ἐπιφέραν τὴ μεταβολὴ τῶν ἀρχαίων μεθόδων παραγωγῆς, ἀλλὰ μόνο μιὰν ἐπέχταση τῆς βιομηχανίας καλιτεχνιμάτων σὲ μιὰ μεγαλύτερη κατανομή τῆς ἐργασίας στὸ ἐσωτερικὸ τῆς οἰκογενειακῆς κοοπερατίβας παραγωγῆς πού ἡ βάση τῆς καθὼς κιόλας ἴσπαμε παραπάνω, εἶναι ἡ παλιὰ κινέζικη οἰκογένεια ὅπου οἱ γονεῖς, οἱ παποῦδες, οἱ παντρεμένοι γιοὶ καὶ τὰ ἐγγόνια ἀπαρτίζουν ἕνα μονάχα οἰκογενιακὸ συγκρότημα, μιὰ μικρὴ παραγωγικὴ κοινότητα ἀπὸ τεχνίτες. Καθὼς ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία δὲν ἀνεπτύχθηκε μέχρι τοῦ σημείου τῆς παραγωγῆς, μετὰ προορισμὸ τὴν ἀγορὰ ἔτσι καὶ ἡ μικρὴ βιοτεχνία δὲν κατορθώσε νὰ ἀναπτυχθεῖ μέχρι τοῦ σημείου τῆς παραγωγικῆς βιομηχανίας. Κάνανε πολὲς φυσικὲς ἀνακάλυψεις, μὰ δὲν τὰ καταφέραν νὰ δημιουργήσουν μιὰν ἐ-

πιστήμη τῆς φυσικῆς. Οἱ ἐπιστημονικὲς γνώσεις μένανε ἄγονες, γιατί ἡ δυνατότητα τῆς μεταχειρίσεως τους στὴν οικονομικὴ ζωὴ δὲν ἐφαρμοζότανε. Γιὰ τὴν αἰτία οἱ πολὲς γνώσεις πού ἀποχτήθηκαν στοὺς πιὸ διαφορετικοὺς κλάδους δὲν κατορθώσανε ποτὲς νὰ συγκεντρωθοῦνε σὲ ἐπιστῆμες: ἐπίσης γιὰ τὴν ἴδιαν αἰτία ὅλη ἡ γνώση πού ἀποχτήθηκε ἔμεινε ἕνας σωρὸς ἀπὸ ἄγονους τύπους. Σὲ τοῦτο πρέπει νὰ προστεθεῖ τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὸ πέρασμα ὅλων ἀφ' τῶν αἰώνων ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία ἔμεινε ὁ τρόπος παραγωγῆς πού ἐπικρατοῦσε. Ἀπ' αὐτὸ ἐξηγεῖ γιατί οἱ κινέζικες πόλεις μένανε κατὰ τὸ κύλισμα τῶν αἰώνων ὅτι ἦτανε στὴν ἀρχή, δηλαδὴ μεγάλες ἀγροτικὲς πόλεις. Μὰ τὸ χωριὸ πού δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ παραπάνω ἀπ' τὴν πόλιν καὶ δὲν κατορθώνει νὰ ποξενωθεῖ ἀπ' τὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία, πού τῆς εἶναι βάση ὑπαρξης, σημειώνει πάντα τὸ τέμα μιᾶς ἀνάπτυξης. Ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος εἶναι φανερό ὅτι κατὰ τὴν κυριαρχία τῶν Μογγόλων πού μπουκάρανε στὴν Κίνα στὰ 1277 μάρχη τὸ Γκένγκις—Καν καὶ γένανε κύριοι τῆς χώρας μέχρι τὰ 1368, καμιά οὐσιαστικὴ μεταβολὴ δὲν ἔγινε στὸ οικονομικὸ σύστημα τῆς χώρας. Οἱ Μογγόλοι δὲν παρουσίασαν ἕναν τρόπο ἀνώτερης παραγωγῆς. Ἀντίθετα, ἦτανε πολὺ κατώτεροι ἀπ' τοὺς Κινέζους τόσο ἀπὸ διανοητικὴ ὄση κ' ἀπὸ μιὰ γενικὴ ἄποψη.

Δὲν μποροῦσαν τὸ λοιπὸν νὰ ἀσκήσουν σ' ἀφ' τοὺς ἀπάνω καμιά μεταμορφωτικὴ ἐνέργεια. Καθὼς ἀποτελοῦσαν μιὰ μικρὴ μειονότητα στὴ χώρα μέσα, δὲν ἔχανε τίποτα καλύτερο νὰ κάνουνε γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἰδιοκτησίαν τους, παρὰ νὰ προσαρμοστοῦνε πρὸς τὴν ἀνώτερη κουλτοῦρα τῆς Κίνας. Γιὰ νὰ σφαλίσουν τὴν ἰδιοκτησίαν τους ἀπὸ διοικητικὴν ἄποψη, ἄλλο τόσο ὑπῆρξαν βιαιτικοὶ γιὰ νὰ προβοῦνε σὲ μιὰ συγκέντρωση τῆς κυβερνήσεως. Ὅμως ἀπ' αὐτὸ σήμανε μιὰ σημαντικὴν ἄφηση τῆς τάξης τῶν τσιφλικῶν πούτανε ἐξάρτημα τῆς ἀφτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἐτσι λοιπὸν γενήθηκε τὸ κινέζικο μανταρινάτο (ὁ κληρὸς) πού ἀπέτελεσε ἐπίσης ἕνα ἐμπόδιο στὴν πρόοδο. Ὅταν στὰ 1368, ἡ ξένη ἰδιοκτησία τῶν Μογγόλων καταλύθηκε κ' ὅταν ἡ ἐθνικὴ δυναστεία Μινγκ ἔφταξε στὴν ἐξουσία, βρέθηκε κανεὶς σὲ μιὰ νέα ἀνθιση στὴν

Κίνα. Μὰ καθὼς ἡ νίκη τῆς δυναστείας Μινγκ δὲν ἔφερε στὴν Κίνα ἕνα ἀνώτερο οικονομικὸ σύστημα καὶ δὲν ἦτανε ἄλλο τίποτα παρὰ μιὰ νίκη καθαρὰ ἐθνικὴ ἀπάνω στὴν ξένη ἰδιοκτησία, τὰ ἰδανικά τῆς ἐποχῆς ἀναζητήθηκαν ἀποκλειστικά ἀπ' τὸ παρελθόν, ἀπ' τὴν περίοδο Τάνγκ κ' ἀπ' τὴν περίοδο Σουνγκ κ' ὄχι ἀπ' ἕνα μέλον ὀργανικὰ ἀνώτερο.

Γιὰ τοῦτο ἡ νέα Ἀναγέννηση στὴν ὁποία βρισκόμαστε τῆς περιόδου Μινγκ δὲν ἦτανε μιὰ πρόοδος πρὸς μιὰν ἀνώτερη κουλτοῦρα. Ἀντίθετα ὀλοσδιόλου ὁ σεβασμὸς τῆς παράδοσης μεγάλωσε σὲ ὕψος ἑνὸς δόγματος.

Ἐτσι, ἡ τύχη τῆς κινέζικης κουλτούρας καὶ συνεπόμενα ἡ τύχη τῆς κινέζικης τέχνης ἦτανε ὀριστικά κανονισμένη. Ὁ πλοῦτος τῆς φαντασίας ἔκανε θέση στὸ διανοητικὸ βάρος, τὸ «σχῆμα» πῆρε τὴ θέση τῆς ζωῆς, ὁ κανόνας καὶ τὸ μέτρο, ἀντικατάστησε τὴ δημιουργικὴ δύναμη. Ὁ δρόμος πρὸς τὸν ἀτομικισμό, πρὸς μιὰ ἐντιβιντουαλιστικὴ κουλτοῦρα πού βρίσκεται σὲνα ὀρισμένο στάδιο ἀνθρώπινης ἀνάπτυξης πρὸς ἕνα σταθμὸ ἀναγκαῖο, σταμάτησε. Γιατὶ ὁ ἀτομικισμὸς εἶναι ἀταίριαστος μετὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς πατριαρχικῆς οἰκογένειας στὴν ὁποία ἡ ἡλικία ἀποτελεῖ τὴν μόνη ἱεραρχικὴ ἀρχή.

Ἀνακεφαλαιώντας, τὸ κινέζικο οικονομικὸ σύστημα ἀποδείχθηκε στὴν κρίσιμη στιγμή, ὡς ἀνίκανο γιὰ μιὰν ἀνάπτυξη. Τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἐξήγηση τῆς μεγάλης τραγωδίας τῆς κινέζικης κουλτούρας καὶ τῆς κινέζικης τέχνης. Ὅταν τὸ οικονομικὸ σύστημα δὲν ἀναπτύσσεται πρὸς νέες φόρμες, ὅλα πάνε μαζί μάρφτο πρὸς τὴν παρακμὴ. Ἡ κινέζικη τραγωδία ἀποδείχθηκε τὴν ἀλήθεια ἀκόμα περισσότερο μεγάλη ἂν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψη πῶς οἱ ἴδιες δυνάμεις πού φέρανε τὴν κινέζικη κουλτοῦρα στὶς πιὸ ἀψηλές τῆς κορφές, διεφθινόντουσαν μοιραῖα πρὸς τὸν τάφο. Καὶ πρὸς ἕνα τάφο ἀπ' ὅπου καμιά ἀνάσταση δὲν εἶναι δυνατή. Τὰ νήματα πού ἔτσι κοπήκανε δὲν μποροῦσε πιά νὰ ξανασυντεθοῦνε. Θὰ πρεπε λοιπὸν νὰ προκύψει μετὰ μιὰν ἀλύπητη ἀνάγκη ὁ θάνατος τῆς κουλτούρας. Σὰφτὸς πούνα ἀνίκανοι νὰ νιώσουν ἀπ' τῆς τῆς σιδερένιας λογικῆς τὴν ἱστορία τῆς κουλτούρας, θὰ μείνει γιὰ πάντα ἕνα ἄλυτο αἶνιγμα.

Μεταφραστὴς Η. ΖΙΩΓΡΑΣ

ΑΔΡΕΦΙΑ ΜΟΥ ΩΧ ΑΔΡΕΦΙΑ ! ...

Τόγραφε ένας φαντάρος
που σκοτώθηκε στον πόλεμο

Μοῦδωκαν σπαθὶ κένα ντουφέκι
καὶ μὲρμήνεψαν μὲ λόγια :
— «Γιὰ τὴ νίκη, ἔμπρὸς τράβα !
καὶ τὸ πέρασμά σου νᾶν φωτιὰ καὶ λάβα!»

Μέκλεισαν ἐδῶ σὲ κάποια τρύπα,
καὶ κοιτῶ τὸ αἱματένιο σου στεφάνι
γῆλιε, πᾶνεβαίνει, κατεβαίνει,
πάνω ἄπτὸ θλιμένο μου κεφάλι

σὴν κραβγὴ λὲς σπαραγμένη ἀπὸ τὰ στήθεια
τοῦρανοῦ κι' ὅπου κρεμιέται μὲς στὰ χῆλι
γιὰ νὰ σκιάξει τὴν κακία τῶν ἀνθρώπων
καὶ τῆς γῆς πὺν δὲν εἶναι τους μητέρα.

Τὸ κανόνι σὴν σωπάσει, μὲς τὴ νύχτα
τὸ τραγοῦδι μου, γυρτὸς, σκυφτὸς στὸ χῶμα
ἀρχινᾶω, τὸ παλιό, γλυκό, τραγοῦδι
γιὰ τὸν ἥλιο, γιὰ τὰ πράσινα χωράφια.
πὺν ἀγγίζουσι σὰ μιὰ λύρα
τὴν καρδιά μου, μπρὸς στὸν Ἄδη . . .

Καὶ γιὰ σένα μαβρομάτα
μὲ τὸ τραβηχτὸ φακίολι,
πὺν σάντάμωνα τὸ δεῖλι
πίσω στὸν βαθὺν ἐλιῶνα,
τὴ ματιὰ σου, πὺν δεχόμενοι
σὰ φιλι τ' Ἀπριλομάη,
τῆς Ἀβγῆς γινόταν κρίνα . . .

Τὰ σκυλιὰ μᾶς κυνηγᾶνε, τὰ κοράκια
σιὸν ἀμίλητο, θλιφτόνε κάμπο,
πὺν ἀχνίζει ἀπ' τὸ γαῖμα μὲς τὴ δύση
ὦχ ἀδρέφια μου, ὦχ ἀδρέφια ! . . .

Τὰ δυὸ χέρια σκῶνω, ἀπελπισμένα,
σὴν μικροῦ παιδιοῦ τὴν ἱεσία,
πέρα στους χρυσογαλάζιους θόλους,
στὴν πλατεία, βαθεῖα ἀγγαλιὰ τᾶπειρου,
πὺν ποθοῦσα, νὰ πετοῦσα περισσότερα

ἀπ' τὴν κόλαση ἐτούτη τοῦ αἱμάτου
ὦ κατάρρα ! πόσο θᾶθελα νὰ ζοῦσα
τὴ ζωὴ μου ὅλη στὰ χωράφια,
κάτου ἀπ' τοῦ ἡλίου τὴν κορῶνα!
ὦχ ἀδρέφια μου ὦχ ἀδρέφια ! . . .

ΚΩΣΤΑΧ ΘΡΑΚΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΦΕΓΓΑΡΙΑ

Β. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗ

Γέλασε μὲ τὴ μανία τῶν κυμάτων
πὺν σκάζανε βουερά πάνω στὸ πέτρινο
περίφραγμα τῆς προκυμαίας. Εἶδε κει τὸ
φεγγάρι νὰ περιπλανιέται στὴν ὑγρὴ αὐ-
τὴ ἀκαταστασία, σύμφωνα μὲ τὸν ρυθμὸ
καὶ τὸν τόνο πὺν εἶχαν τὰ κύματα καὶ
συμπέρανε.

— Θάταν ὁμορφα νὰ πνιγώτανε
τὸ φεγγάρι.

Κατόπι σήκωσε τὸ κεφάλι του πρὸς
τὸν οὐρανό. Ἐκεῖ εἶδε ἕνα ἡσυχὸ φεγ-
γάρι, μέσα σ' ἕναν ἀτάραχο οὐρανὸ νὰ
ἐρεθίζεται ἀπὸ τὸ θόρυβο τῶν κυμάτων
καὶ πεισματικὰ νὰ ρίχνει περισσότερο
φῶς στὴ Γῆ.

— Δυὸ φεγγάρια εἶπε, καὶ προ-
χώρησε.

Κι' ἄρχισε νὰ συγκρίνει τὰ δυὸ
φεγγάρια. Τὸ ἕνα κομματιασμένο μέσα
στὸ νερό, σὴν συντριμμένο ἀπὸ τὴς κα-
κουχίες μὲ μιὰ ἀπόχρωση φωτός, ἕνα εἶ-
δος φαναριοῦ ἀναμένου πὺν τὸ πετάζανε
στὴ θάλασσα καὶ πὺν χτυπῶντας το τὰ
κύματα τοῦ σπᾶσανε τὰ τζάμια πὺν προ-
φυλάγανε τὴ φλόγα του καὶ τὴν ἄφησαν
μόνη νὰ περιπλανιέται καὶ πότε νὰ με-
γαλώνει καὶ πότε νὰ κινδυνεύει νὰ σβύσει.

— Κι' ὅμως, κάποτε θὰ σβύσει.

Καὶ τοῦ φάνηκε τὸ φῶς αὐτὸ σὴν
στεναγμὸς πνιγμένου, σὴν κραυγὴ μο-
ροῦ παιδιοῦ πὺν τὸ τυραννοῦν τέτοια ὄ-
νειρα πὺν θὰ ἔπρεπε νὰ βλέπει μόνον
ἕνας πὺν ἔχει ζήσει πολύ.

— Ἐνα νανάγιο τ' οὐρανοῦ, συμ-
πλήρωσε πὺν ἔπεσε στὴ θάλασσα.

Σ' αὐτὸ τὸ φεγγάρι μόνον ὁ θάνα-
τος θὰ μπορούσε νὰ βρεῖ ἀνακούφιση κι'
ἡ καρδιὰ κανενὸς δυστυχισμένου. Μιὰ
καρδιὰ τέτοια πὺν νὰ ἔχει συνηθίσει στὸ
σκοτάδι. Κι' ὅμως πόσο καλὲς εἶναι αὐτὲς
οἱ καρδιὲς πὺν συγκατοικοῦν μὲ τὸ θά-
νατο. Ἐνα θάνατο ἄπλο, καθημερινό.
Μποροῦν καὶ συζητοῦν μαζύ του, τὸν
συνειθίζουν καὶ δὲν τὸ νοιώθουν ὅταν
τοὺς ἐπισκέπτεται γιὰ τελευταία φορὰ.

— Εἶναι γνωστός μου. Τὶ κακὸ
μπορεῖ νὰ μοῦ κάνει.

Καὶ σταματᾶει ἡ καρδιὰ νὰ χτυ-
πάει.

— Δὲ βαρύνεται κι' ὅταν χτυποῦσε
ποῖος τὴν ἄκουε. Καλύτερα ἔτσι. Χίλιες
φορὲς καλύτερα.

Καὶ τότε πάνω στὸ φεγγάρι αὐτὸ
ἀνθίζει ἕνα λουλούδι γλωμὸ πὺν τὸ καίει
ἀμέσως ὁ ἥλιος καὶ τὸ μαραίνει. Αὐτὸ
τὸ φεγγάρι εἶναι γεμάτο ἀπὸ μαραμένα
λουλούδια. Γιατὸ εἶναι τόσο θλιβερό τὸ
φῶς του.

Καὶ θυμήθηκε μιὰ ἱστορία. Τώρα
τὴν λέει ἱστορία. Κάποτε ἦταν ἀλήθεια,
καὶ τὴν λέγανε **Ζωή** . . .

«Ἦταν τυφλὸς. Τόσο τυφλὸς ὥστε
μέσα του βασίλευαν δυὸ ἡμερῶν νύχτες.
Κι' ὅμως ἀγαποῦσε τὰ ζῶα. Τόσο τ' ἀγα-
ποῦσε ὅσο καὶ τὸ φῶς πὺν δὲν εἶχε γνω-
ρίσει. Μιὰ γατοῦλα τὸν συντρόφευε στὸ
σκοτάδι του. Μιὰ γατοῦλα μικρὴ, πὺν
ὅταν βρισκότανε πλάι του ἔκλεινε τὰ μά-
τια της γιὰ νὰ πάσχει κι' αὐτὴ μαζύ μ'
αὐτόν. Τὴν χᾶιδενε ἑλαφρά, ἀπαλὰ καὶ μιὰ
τρεμοῦλα τὸν ἔκανε νὰ χαίρεται. Πολλὲς
φορὲς σ' αὐτὴ τὴ στάση φώναζε.

— Βλέπω ! Τώρα βλέπω . . .

Κι' ἔσκυβε καὶ φιλοῦσε τὴ γατοῦλα.
Ἀλήθεια, πόσο εὐτυχὲς θᾶπρεπε νὰ
εἶναι αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος. Πόσο !

Μιὰ μέρα ὅμως ἡ γατοῦλα φόβισε.
Οἱ γείτονες τὴν παράδωκαν στὸ κάρρο
τοῦ σκουπιδιάρη κι' ὁ τυφλὸς τὴ ζη-
τοῦσε.

— Τὸ φῶς μου φώναζε. Τὸ φῶς
μου.

Μιὰ γρηοῦλα τὸν λυπήθηκε καὶ τοῦ
ἔφερε μιὰ γατίτσα. Ἄπλωσε τὸ χέρι του
καὶ τὴ χᾶιδεψε.

— Πόσο σκοτεινὰ εἶναι σήμερα,
Θεέ μου.

Κι' ἔσπρωξε μὲ τὸ χέρι του τὴ γά-
τα. Ἐκείνη πήδησε ἑλαφρά κι' ἔφυγε.

— Τὶ ἄσκημα πὺν εἶναι νὰ κάνει
κανεὶς συντροφιά ἑνὸς τυφλοῦ.

Οἱ μέρες περνοῦσανε κι' ὁ τυφλὸς
σιγά-σιγά πέθανε. Μιὰ μέρα τὸν βρῆκανε
νεκρό.

Ἀλήθεια πόσο νὰ ἦταν δυστυχῆς ὥστε νὰ πεθάνει. Καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ χεὶ ἀντίρρηση ὅτι οἱ ψυχὲς τῶν δυὸ αὐτῶν πλασμάτων δὲν πῆγαν κατευθείαν στὸ ναυαγισμένο φεγγάρι. Οἱ φτωχοὶ ἱκανοποιοῦνται καὶ μὲ λίγο φῶς.

* *

Τὸ ἄλλο μεγάλο χρυσό, τόσο χρυσό ὅσο κι' οἱ κακὲς καρδιές. Κρέμεται στὸν οὐρανὸ τόσο βέβαιο γιὰ τὴν ὑπεροχή του, ὥστε ρίχνει φῶς μόνο ἐκεῖ πού θέλει αὐτό. Ὁ οὐρανὸς τὸ ἀνέχεται γιατί ὁ οὐρανὸς εἶναι κτῆμα τῶν πλουσίων. Τὰ σύννεφα τὸ προφυλάγουν γιατί ξέρονται πὼς μπορεῖ μὴ χεῖμωνιάτικη νύχτα οἱ κακομοιριασμένοι ἄνθρωποι τῆς Γῆς νὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν καὶ νὰ τὸ καταστρέψουν. Ὑστερα οἱ ἄνθρωποι του δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν χωρὶς αὐτό.

— Τὸ φεγγάρι εἶπε κάποιος εἶναι κάτι πὺ ἐπρεπε νὰ λείπει.

— Γιατί ; Τὸν ρώτησε ἓνα παιδί.

— Γιατί ὁ ἄνθρωπος μὴ βῆθε νύχτα θὰ σκέπτεται πολὺ γιὰ νὰ βγεῖ καὶ νὰ κάνει τὸ κακό. Ἐνῶ τώρα . . .

Κεῖνη τὴ στιγμή ἀκριβῶς βγήκε τὸ φεγγάρι. Στὸ χέρι τοῦ μικροῦ ἔλαμψε ἓνα δαχτυλίδι. Ὁ νοῦς τοῦ ἀλλουνοῦ μέθυσε καὶ κλωνίστηκε. Σκότωσε τὸ παιδί καὶ τοῦ πήρε τὸ δαχτυλίδι.

— Κακὸ φεγγάρι, εἶπε μὴ νυχτερίδα.

Σὲ λίγο πέρασε μὴ γυναῖκα κι' εἶδε τὸ σκοτωμένο παιδί.

— Οὐ ! οὐ ! ἓνα παιδί, πρόφταξε καὶ φώναξε καὶ τρελλάθηκε.

Ἡ τρελλὴ πῆγε σίτι της κι' ἔπνιξε τὸ παιδί της. Κατόπι πήδηξε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ σκοτώθηκε. Κάποιος περαστικός σκουντούφλησε πάνω στὸ πτώμα της κι' ἔπεσε. Ὅταν ξανασηκώθηκε εἶδε ὅτι εἶχε πασαλειφτεῖ μ' αἵματα. Ἐτρεξε στὸ ποτάμι γιὰ νὰ πλυθεῖ. Ἐκεῖ τὸν ἔπιασε ἓνας ἀστυφύλακας.

— Αἵματα ! αἵματα ! φώναξε. Κάποιον ἔχεις σκοτώσει.

— Ὅχι ! Ὅχι, καλὲ μου ἄνθρωπε.

— Δολοφόνε !

Σὲ λίγο καιρὸ τὸν κρεμάσανε στὴ δημόσια πλατεία. Ὁ κόσμος φώναζε :

— Τοὺς δολοφόνους ἔτσι πρέπει νὰ τοὺς φέρνουνται.

Μόνον ἓνας, μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος, εἶπε :

— Ἀχ ! φεγγάρι, φεγγάρι.

Ἦταν ὁ δολοφόνος τοῦ παιδιοῦ . .

Κι' ὅμως σ' αὐτὸ τὸ φεγγάρι ἀνθίζουσε τριανταφυλλίες τόσο ὠραίες καὶ τόσο εὐωδάτα κρῖνα πὺ παλαβώνει ὁ ἀγέρας καὶ φυσάει δαιμονισμένα. Ἐνα τέτοιο λουλουδί ἔπεσε κάποτε στὴ Γῆ. Ἀπὸ τότε ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ ἔχει ἐκθροὺς καὶ νὰ σκοτώνει. Τὸ ἄσπρο λουλουδί κοκκίνησε μὴ σὲ λίγο ξέβαψε πάλι ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα δάρυα.

Οἱ παγωμένες νύχτες ὅταν φωτίζονται ἀπ' αὐτὸ ἔχουν τόση γλυκιά, τόση τρέλλα, ὥστε ζητᾶς θερμὸ καταφύγιο γιὰ νὰ νοιώσεις ἀπὸ κεῖ καλύτερα τὴν ὠραία νύχτα πὺ περνᾶει. Μὴ γιὰ νὰ ἀσφαλιστεῖς ἐσὺ δειώχνεις κάποιον ἄλλον. Κ' ἐκεῖνος ἔρημος, μόνος μὲς' τὴν ὠραία νύχτα κρῶνει . . . κρῶνει. Θυμᾶται ὅτι κάποτε ἦταν καλοκαίρι καὶ προσπαθεῖ ν' ἀστανθεῖ ἄρωμα λουλουδιῶν. Μὴ νυφάδα χιονιοῦ τὸν χτυπάει στὴν ἄκρη τῆς μύτης του καὶ τὸν παλαβώνει. Θυμᾶται πὺς τὶς χειμωνιάτικες νύχτες ὅτι ἡ θάλασσα εἶναι ζεστή καὶ πάει καὶ πέφτει μέσα. Ἐκεῖ τελειώνει τὴ νύχτα του . . . τὴ ζωὴ του . . .

Ἐνας ἄλλος πάλι ἀκούει μουσικὴ μὴ μεθυστικὴ μουσικὴ μὲς' τὴν ἴδια νύχτα. Γυρίζει καὶ κοιτάζει ἐρωτηματικὰ τὸ φεγγάρι. Ἐκεῖνο μὴ μὴ ἀχτίνα του σπρώχνει πρὸς τὴ μοῖρα του. Ἐνας ἄνθρωπος περνᾶει πλάι πὺ παίζει κιθάρα. Τὶ γλυκεῖα μουσικὴ ! Τραγουδάει κιόλας σιγά.

— Αὐτὸς εἶναι εὐτυχής.

Τὸν σκοτώνει καὶ τοῦ παίρνει τὴν κιθάρα. Ἡ κιθάρα στὰ χέρια του βουβαίνεται.

— Εἶμαι δυστυχής.

Ἀφίνει τὴν κιθάρα πάνω στὸ πτώμα καὶ φεύγει . . Ἐνας πιερότος περνᾶει καὶ πέρνει ἀπὸ τὸ πτώμα τὴν κιθάρα. Παίζει λίγο κι' αἰστάνεται κάτι νὰ τὸν τυραννᾶ.

Μὴ μικροῦλα περνᾶει.

— Τὴν ἀγαπῶ πολὺ, λέει.

Κάποιος ἀκολουθεῖ τὴ μικρὴ. Ὁ πιερότος ἀπὸ μακρὰ παρακολουθεῖ.

Ὁ ἄλλος τὴν πιάνει ἀπ' τὸ χέρι καὶ σταματᾶει. Ἐκεῖνη πέφτει στὴν ἀγκαλιά του. Ὁ πιερότος χάνει τὸ φῶς του. Μὴ νυχτερίδα πατᾶει πάνω στὶς χορδὲς τῆς κιθάρας καὶ βγαίνει ἓνας ἦχος σὰν κλάμμα.

Τὸ φεγγάρι φωτίζει δυνατὰ τὸ πτώ-

μα τοῦ ἰδιοκτήτη τῆς κιθάρας.

Κι' ὅμως τὴν ἴδια ὥρα κάποιος χαιρουνται. Αὐτοὶ εἶναι οἱ συνεταιῖροι τοῦ φεγγαριοῦ. Αὐτοὶ πὺ ζοῦν ἀπὸ τὸ θάνατο τῶν ἄλλων. Μὴ αὐτοὶ μέσα στὴν αἶγλη τοῦ σπιτιοῦ τους δὲ βλέπουν τὸ φεγγάρι τὴ νύχτα . . . 1929

ΜΕΡΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Κατὰ κανόνα ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ὅποιος γράφει «ποιήματα» ἢ ὅποιος ἔγραψε «ἐντύπωση ἀπ' τὴν Ἰταλία» ἢ ἀπ' ἄλλου ἢ ἀκόμα ὅποιος ἔγραψε «δράματα» σὲ νοσοκομεῖα μέσα ἢ τίποτ' ἄλλο, θὰ πρέπει ἀπαραίτητα νὰ πει καὶ τὴν «ἔγκυρη» γνώμη του γιὰ τὴν κίνηση τῆς καλλιτεχνίας τοῦ τόπου του. Τοῦτος εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο οὐδέποτε σκεδὸν διατυπώθηκεν ἡ σωστὴ ἀντίληψη γιὰ τὸ ἔργο ἑνὸς ὁποιοῦδήποτε καλλιτέχνη. Ἀπὸ ἀποδείχεται ἀμέσως, μὲ τὸ διάβασμα τῶν στοχασμῶν τους στὸν καθημερινὸ καὶ περιοδικὸ τύπο. Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα θὰ δεῖτε ἀπόπειρες—μόνον ἀπόπειρες—κατάταξης τοῦ ζωγράφου λ.χ. γιὰ τὸν ὁποῖο μιμοῦν κάπου σὲ κάπια σχολὴ ἀπ' τὶς ἀπειρες πὺ «ἐκολάπτουνται» κάθε μέρα. Τοῦτο γὰρ τὸ Α καὶ τὸ Ω !

Θαροῦμε λοιπὸν πὺς ἐδῶ ἔχει τὸ ξεκίνημα τὸν ἀπὸ τὸ κομποῦζιο πὺ παρατηριέται στοὺς ζωγράφους ἰδιαίτερα : νὰ ἐμφανίζονται σύγχρονα «πολύμορφοι». Δὲν εἶναι ἀνεξήγητο τὸ πὺ σκέφτονται ἀπὸ οἱ καλλιτέχνες. Προσπαθοῦνε νὰ ποδείξουν πὺς δὲν εἶναι ξένοι πρὸς τὴν ἐπανάσταση ἃς ποῦμε πὺ ἄρχισε ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στὴν Τέχνη. (Φέρνε στὸ νοῦ σου τὶς παρόμοιες ἀστοχες προσπάθειες τοῦ Γουναρόπουλου, τοῦ Φοράουερ κλ.). Καὶ σὰν ἀκόμα κανεὶς στοχαστεῖ πὺς ἀπ' ἀπὸ τοὺς πολλοὶ εἶναι νέοι πὺ σὰν πρωτοφανιστοῦνε ρουφᾶνε τὰ γραψίματα τῶν κριτικῶν γιὰ νὰ δοῦνε τὴν εὐνοίαν κτρ. θὰ δεῖ πόσον ὀλέθριο εἶναι τὸ σερβίρισμα τοῦτο τῶν βλακώδικων συμπουλιῶν. Τὸ ἴδιο, σὰ σκεφτεῖ κανεὶς πὺς στὸ σχολιὸ τῶν καλῶν—τεχνῶν καμὴ ἐργασία

γιὰ τὴ θεωρητικὴ μόρφωση τοῦ σπουδαστῆ δὲ γίνεται. Καμὴ φορὰ δὲν τοὺς μίλησαν γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Τέχνης, γιὰ τὴν ἐμφάνιση καὶ πείραση κάθε σχολῆς, γιὰ τοὺς ἐκπρόσωπους τῶν ἐποχῶν, γιὰ τὴ σημασία τῆς ἀποστολῆς τῆς Τέχνης μέσα στὶς κοινωνίες, γιὰ τὰ σύγχρονα θέματα κτρ. Τίποτα. Πὺς λοιπὸν εἶναι δυνατὸ νὰ νιώσει τὴ βαθύτερη ἔννοια τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ὁ καλλιτέχνης μέσα στὸν κόσμο ὅπου ζεῖ ; Ἐνῶ λοιπὸν ἡ κριτικὴ ὄφειλε νὰ εἶναι στὴ θέση της γιὰ νὰ καθοδηγεῖ σοφὰ τὸν ἐργάτη τῆς μαλίας καὶ τῆς σμίλης, ἀπὸ τὴν ἀμάθεια καὶ τὴν προγονοπληξία της, τὸν βουτᾶ ὄλο καὶ σὲ πυκνότερα σκοτάδια. (Τὶ λέτε γιὰ τὴν ἀντίδραση πρὸς τὴν ἐφημερίδα στὴν ἐκλογή τοῦ Παρθένου πὺ ὑποστηρίζανε μὴ γράμμα τους μερικοὶ ξεσκλαβωμένοι ὁπωσδήποτε καλλιτέχνες ;)

Καὶ σὰ νὰ μὴ φτάνανε ὀλ' ἀπὸ τὰ πρέπει νὰ προστέσουμε καὶ τὸν κακὸ ρόλο πὺ παίζει ἡ τάξη τῶν possidentes πὺ ἀγοράζει ὅσο ὅσο, τὰ «ὠραία» μονιζουρώματα τῆς α κοσμικῆς δεσποινίδας ἢ τοῦ β «συμπαθοῦς» καλλιτέχνη, ἐνῶ ἀντίθετα, οὔτε καταδέχεται ὁ ἄξεστος φρακοφορῶν νὰ προσέξει τὶς ἐβγενικὲς προσπάθειες τῶν λίγων ἀλὰ καλῶν καλλιτεχνῶν. Σὲ τοῦτο τὸ σημεῖο βρισκόμαστε. Δηλαδή: ὁ «μέγας αἰσθητικὸς» νὰ δημοσιογραφεῖ γύρω στὴν καλλιτεχνία τοῦ τόπου, ὁ μηχανοδηγὸς ὁδοστρωτῆρα τοῦ Δήμου Ἀθηναίων νὰ τὸν συμπληρώνει πότε-ποτε, ὁ καλὸς μεταφραστῆς τοῦ Σπὲς νὰ χαρᾶμίζει ἄδ.κα χῶρο πυλῦτιμο γιὰ ρεκλάμες στὸ πολιτικὸ περιοδικό,

«ό απολογητής» τῆς «γερμανικῆς ἀντισης» νὰ φλυαρεῖ πρὸ παντὸς ἀλὰ καὶ νὰ συμβουλεύει κατὰ τὸ γνωστὸ τρόπο, ὁ μοντέρνος «ἱπενίζων» δραματικὸς νὰ γράφει μὲνθουσιασμὸ ἄρες-μᾶρες χωρὶς οὔτε ὁ ἴδιος νὰ τὶς καταλαβαίνει δημοσιέβοντας ταφτόχρονα καὶ φωτογραφίες τῶν «ἀριστουργημάτων» μὲ ἐπεξηγηματικὰ σημειώματα γιομάτα ἀπὸ γαλικὲς λέξεις, ὁ διεφθνητῆς λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ μὲ λαμπρὸ παρελθὸν νὰ φιλοξενεῖ μικρὰ σημειώματα ὅπου τὸ ἔργο τῆς φαιβοῦ τοῦ συντάκτη μόνον ἀξίζει ἀπὸ 30 ἢ 40 ζωγράφους (ἀπ' τὴν τηλεφταία πανελήνια), καὶ ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι, πολυ-ἀριθμοὶ δυστυχῶς, νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀπασχολοῦνε ὀλάκερες στήλες θολόνοντας τὰ νερὰ ὄλο καὶ περισσότερο. Ἄφτοις δὲν ἀξίζει νὰ τοὺς ἀναφέρουμεν ἕνα—ἕνα.

Πιὰ λοιπὸν πρόοδος μπορεῖ νὰ σημειωθεῖ ὅταν ὁ ὀρίζοντας ὄλο καὶ περισσότερο σκοτεινιάζει; ὅταν ἀποδείχεται ἀπὸ ἕνα σωρὸ περιπτώσεις πῶς ὁ πολὺς κόσμος ἐξακολουθεῖ νάχει μεσάνυχτα σ' ἄφτὰ τὰ πράματα χωρὶς καμιά προσπάθεια νὰ καταβάλλεται γιὰ τὸ φωτισμὸ του; ὅταν οἱ ἑταιρίες φιλοτέχνων ὀργανώνουνε μιὰν

ἐκθεσὴ στὰ τρία χρόνια μὲ τιμὲς στὴν εἴσοδο ἐξωφρενικὲς; Μὰ καὶ τίποτα ἀπ' ὄλα τὰ παραπάνω νὰ μὴν ὑπῆρχε, παρὰ μελετημένοι— ἄς ποῦμε ἔτσι — κριτικοὶ καὶ προσπάθεια κρατικὴ ἢ ἰδιωτικὴ γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ μόρφωση τοῦ κόσμου νομίζετε πῶς μποροῦσε νὰ προκύψει κανένα καλὸ, ἀφοῦ ἄφτοι ὄλοι καὶ μορφωμένους ἀκόμα καθὼς τοὺς δεχτήμανε θαρροῦνε πῶς ἡ τέχνη εἶναι ξεκούρασμα ψυχικὸ γιὰ τοὺς λίγους, πολυτέλεια περιττὴ γιὰ τοὺς περισσότερους κτγ; Πῶς, ξεκινόντας ὄλοι τοὺς ἄφτοι ἀπὸ μιὰ τέτλια θεόστραβην ἀφρητρία θὰ μπορούσανε ὀρθὰ νὰ μορφώσουνε τὸ πλῆθος καὶ νὰ μεταγγίσουνε τὴ συγκίνηση τὴν ἀληθινὴ πού προξενεῖ ἕνα ἔργο τέχνης; πῶς ἀκόμα θὰ τοὺς ἔκαμαν νὰ πλησιάσουν κι' ἄφτοι κοντὰ, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι πιστέβουνε σὲ μιὰν ἀριστοκρατικὴν ἰδιότητα, ἀνυπαρκτην ὀμως στὴν Τέχνη;

Κι' ὄλ' ἄφτὰ γιὰ τὴν κίνηση τῆς πρωτέβουσας ὅπου ὑποτίθεται τουλάχιστον πῶς γίνεται μεγαλύτερη καὶ πιὸ ἐντατικὴ προσπάθεια γιὰ μιὰν ἐξέλιξη τῆς τέχνης στὸν τόπο μας!

Η. ΕΠΙΒΑΤΙΑΝΟΣ

Η ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ

Λίγες μέρες ὕστερα ἀπ' τὴν ἐκδοση τοῦ πρώτου μας φύλου ὁ Ριζοσπάστης στὴ δέφτερη του σελίδα, ἔγραψε: «Κυκλοφόρησε τὸ πρῶτο φύλο τοῦ περιοδικοῦ Ν. Ἀνθρώποι. Γιὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ θὰ μιλήσουμε προσεχῶς». Πραγματικὰ, ὕστερ' ἀπὸ δύο τρεῖς μέρες (στὶς 24 π.) ἀφιέρωσεν ὀλάκερη στήλη μὲ τὸν τίτλο «ἔσκεπάσματα» στὴν τρίτη του σελίδα. Ὁ συντάκτης τοῦτον τοῦ σημειώματος καὶ «οἱ περὶ αὐτὸν» πιστέψανε ἀληθινὰ πῶς ἡ προσπάθεια μας στρέφεται ἐναντία στοὺς «Πρωτοπόρους». Δὲ θέλαμε νὰ πιστέβουμε κείνα πού διαβάσαμε κι' ἀγαναχτησμένοι καθὼς εἴμασταν γιὰ τὴ συγκοφαντία στείλαμε μιὰν ἐπιστολὴν πούβραζε τὰ πράματα στὴ θέση τους κι' ἀπόδειχνε πόσο ἀστήριχτα ἦτανε τὰ λόγια τοῦ Φέντια (τοῦ συντάκτη τοῦ ἄρθρου «ἔσκεπάσματα»). Τὸ γράμμα τοῦτον ὁ Ριζοσπάστης δὲν δημοσίεψε παρὰ ὁ ἀρχισυντάκτης του νόμισε καλὸ (!) νὰ τὸ παραδώσει στὰ χέρια τοῦ Φέντια πού ἐπιθετικώτερος τώρα μᾶς ξαναπαρέλαβε μετὰ δύο μέρες (2 τρ.) Δημοσιέβουμε δῶ τὴν ἐπιστολὴν μας:

Ἀγαπητέ Ριζοσπάτη,

Στὸ φύλο τῆς περασμένης δεφτέρας δημοσίεφτηκε ἕνα «ἔσκεπάσμα» γιὰ τὸ περιοδικὸ «Νέοι Ἀνθρώποι» ἀπὸ κάποιον Φέντια. Δὲν ξέχουμε πὸς εἶναι ἄφτος ὁ Φέντια, μὰ ἐπειδὴ στὸ σημείωμα του ἔχει ἀνακρίβειες—ἀπ' τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος—θὰ προσπαθήσουμε ὄσο πιὸ σύντομα μποροῦμε νὰποκασιτήσουμε τὴν ἀλήθεια.

α) Κάνει λάθος νὰ λέει ὁ Φέντια πῶς παραγνωρίζουμε τὴν προσπάθεια τῶν «Πρωτοπόρων». (ἄφησε πού καὶ προφορικὰ δώσαμε νὰ καταλάβει ὁ σ. Πικρὸς ὅτι οἱ Ν. Α. οὔτε γιὰ νὰ χτυπήσουνε τοὺς «Πρωτοπόρους» βγαίνουνε, οὔτε γιὰ νὰ σπάσουνε τὴν κυκλοφορίαν τους). Ὅσο γιὰ τὴ στάση μας ἀπέναντί τους, νὰ τί γράφουμε στὴν τηλεφταία σελ. στὴ στήλη*μὲ δύο λόγια: «Μὲ χαρὰ λάβαμε τὸ πρῶτο φύλο τῶν Πρωτοπόρων. Γιὰ τὴν καλὴ ἄφτη προσπάθεια θὰ μιλήσουμε πιὸ πλατιά στὸ ἐρχόμενον φυλάδιο μας». Γιὰ τὸ Φέντια ἀγνόησε τοῦτα τὰ λόγια;

β) Οἱ «Ν. Ἀνθρώποι» δὲ βγήκαν ἐντελῶς τυχαῖα. Ἡ ἀπόφαση εἶχε παρθεῖ ἔδῳ καὶ τρεῖς μῆνες. Ἐνα μέλος τῆς ἐπιτροπῆς προτοῦ ἀκόμα ὀκουστὲι πῶς θὰ βγοῦνε οἱ «Πρωτ.» πῆγε στὸ σ. Κορδάτο νὰ τοῦ ζητήσῃ συνεργασία.

γ) Οἱ «Ν. Ἀνθρώποι» δὲ βγήκανε ὀσιαστικὰ μετὰ τοὺς «Πρωτοπόρους». Κατὰ τὴ συμφωνία μας μὲ τὸν τυπογράφον ἔπρεπε νὰ κυκλοφορήσουμε στὶς 10 τοῦ μῆνα. Ὑλὴ εἶχαμε κίόλας δώσει στὸν

τυπογράφον πρὸ τοῦ ἀκούσουμε ὅτι βγαίνουνε οἱ Πρωτοπόροι.

δ) Ὅσο γιὰ τὶς κριτικὲς δὲν κάνει καλὰ ὁ Φέντια νὰ ξεσηκῶνει φράσεις καὶ νὰ βγάξει νοήματα ὅπια θέλει. Τὸ σωστὸ μέρος εἶναι: «Γιατὶ τότες μονάχα θὰ δείξει πῶς νιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ δουλέβει γιὰ τὴν τέχνην κι' ὄχι γιὰ τὸ ὀνοματάκι μας ὅπως τόσοι ἄλλοι στὴν Ἑλλάδα». Ἀπὸ τοῦτα δῶ τὰ λόγια δὲν μπορεῖ νὰ βγεῖ τὸ συμπέρασμα πῶς ἔχουμε τὴν ἀντίληψη ὅτι πρέπει νὰ δουλέβουμε γιὰ τὴν τέχνην.

ε) Τὸ ἴδιο γιὰ τὴν περικοπή τοῦ διηγήματος. Εἶναι δικαίωμα του νὰ μὴν θέλει νὰ καταλάβει. Ὁ συγγραφέας δὲν ἔκανε ἐπιστημονικὴ διατριβὴν γιὰ νὰ μιλήσῃ περὶ «δισαισθήσεως» κτγ. Κι' ὄμως ἐκείνη εἶναι καθαρώτερον ἀπὸ τὴ φράση «λογοτεχνικὸ περιβόλι» τῶν «Πρωτοπόρων».

στ) Τώρα ὄσο γιὰ τὶς κραβγές καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς πού δίνει στὴν προσπάθεια μας δὲν ἔχουμε νὰ τὸν ἀπαντήσουμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Ὡστόσο, δηλώνουμε ἀπερίφραστα πῶς ἄφτοι πού ἀνήκουνε στὸ περιοδικὸ, δὲν ἔχουνε καμὴν ἀπολύτως; σκέση μὲ τοὺς ἀρχαιοφασίστες.

Γιὰ τὴ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν «Νέων Ἀνθρώπων»

ΗΛΙΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

Σημ. Τὸ «πρωτοποριακὴ ζύμωση στὴν Ἑλλάδα» γράφτηκε γιὰ τὴν «Πρωτοπορία» τοῦ Γιούφλη. Γιὰ τοῦτον καὶ ἰδιαίτερα χτυπήθηκε ἡ ἀσκοπη δουλιὰ του.

Νὰ πῶς ἀπαντήσαμεν, κι' ὄμως καὶ στὴ δέφτερη του ἀπάντησιν ὁ Φέντια ἐπιμένει πῶς εἴμαστε ἀρχεῖοι καὶ πῶς σὰν τέτλιοι βγαίνουμε μὲ σκοπὸ τὴν «παραπλάνηση τῶν προχωρημένων διανοουμένων» ἀπὸ μέρος μας. Θάτανε πολὺ μάταιο νὰ ξαναπροσπαθήσουμε νὰποδείξουμε καὶ πάλι τάντίθετο. Ὡστόσο, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ μιλήσουμε περισσότερο συγκεκριμένα καὶ καθαρά, ἐλπίζοντας ἔτσι πῶς θὰ φανεῖ καθαρώτατα τὸ ἀστήριχτο τῆς ἀντίληψης πού δημιουργήθηκε σ' ἕνα κύκλον ἐξ αἰτίας στραβῶν πληροφοριῶν πού συλλέξαμε γιὰ τὴν ἐκδοση τῶν «Νέων Ἀνθρώπων».

— Ἡ ἀπόφαση τῆς ἐκδοσης τοῦ περιοδικοῦ μας εἶχε παρθεῖ πολὺ πρὶν ἀκούσουμε πῶς βγαίνουνε οἱ «Πρωτοπόροι». Νὰ πῶς ἀποδείχεται.

α) Ἡ διαφήμιση τῆς ἐκδοσης στὸν ἡμερησιο τύπο (συγκεκριμένα στὴν «Πρωτῖα») πούβγινε στὶς ἀρχές τοῦ Γενάρη. Τὸ ἴδιο ἢ ἀγγελία τῆς κυκλοφορίας τῶν «Ν. Ἀνθρώπων».

πων» τὸ φύλο τοῦ «Φοιτητὴ» στίς 8 τοῦ Γενάρη!

β) Ἡ ἐπίσκεψις—τὸ ξανασημειώνουμε ἀφ’ οὗ ὁ Φέντια πιστέβει πῶς μπορούμε νὰ πούμε ὅτι «εἶχαμε στὸ νοῦ μας νὰ βγάλουμε τοὺς Ν. Α. πρῶτου ἐμείς οἱ ἴδιοι βγοῦμε ἀπ’ τὴν κοιλία τῆς μάνας μας»—ἐνὸς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς πάφησε καὶ τὴν κάρτα του στὸ σ. Κορδάτο γιὰ συνεργασία, πού χρονολογείται ἀπ’ τὸ Δεκέμβρη τοῦ 29!

γ) Ἡ ὕλη κ’ ἐνα μέρος λεπτῶν πού δώσαμε στὸν τυπογράφο καὶ δ) ἡ μαρτυρία ὄλων τῶν νέων πού μαζέβουνται στὸ τυπογραφεῖο τοῦ Μαβρίδη, χωρὶς νὰ ἐξαιρούμε οὐτὲ τὸ φίλο μας Ἀνθία.

Ἄ ἐπικριτὴς μας ἀνάμεσα σταῖλα λέει πῶς «μποροῦσαν (ἐμεῖς) νὰ πιάσουν τὴν ὁμάδα τῶν «Πρωτοπόρων» καὶ νὰ τῆς πουν: «βρὲ παιδιά, ἔτσι κ’ ἔτσι. Ἐχουμε τὸν ἴδιο σκοπὸ. Ἐλάτε νὰ ἐνοποιήσουμε τὴν προσπᾶθεις μας. Δὲν τῶναμα. Γιατὶ βγήκαν μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴ διάσπαση τοῦ κινήματος τῶν προχωρημένων διανομένων κτλ.» Μὰ πῶς θὰ πηγαίναμε στοὺς «Πρωτοπόρους» ἐμεῖς ἄγνωστοι ἐντελῶς; χωρὶς ναμίαν ἐργασία στὰ χέρια; Τὶ θὰ τοὺς λέγαμε; πῶς γραφουμε διηγῆματα; ἢ πῶς θνασιάζουμε διὸ ἢ δέκα χιλιάδες δραχμῆς; καὶ θὰ τὰ πιστέβαν;

Ἄλλὰ ὁ Φέντια ὡστόσο ἄς τὸ καλομάθει καθὼς καὶ κείνοι πού χωρὶς ἀμφιβολία κρύβονται ἀπο πίσω του πού δὲν τολμοῦνε νὰ φανερωθοῦν—οἱ τὶς «ἡμετέριες» ἄς πούμε πρότασες πού μᾶς ἔκανεν ὁ σ. Πικρὸς τὶς δεχτήκαμε γιὰ μιὰ ἐνοποίηση τοῦ ἀγῶνα καὶ γιὰ τοῦτο στείλαμε τὰ δύο φύλα πού μᾶς ζήτησεν ἴδιοι στήν ἐπιτροπὴ τῶν «Πρωτοπόρων». Ἐμεῖς περιμένουμε ἀκόμα τὴν ἀπάντησι.

Ἄκόμα ὁ Φέντια πιστέβει ἀκράδαντα—πᾶρα τὴν κατηγορηματικὴ δήλωσι τοῦ γραμματα μᾶς—πῶς εἴμαστε ἀρχειοφασίστες καὶ πῶς πίσω ἀπὸ μᾶς κρύβονται οἱ οὐσιαστικοὶ ἐκδότες τῶν «Ν. Ἀνθρώπων». Μὰ πῶς τέλος πάντων νὰ δώσουμε νὰ καταλάβει ὁ ἐπικριτὴς μᾶς καθὼς καὶ κἀθε ἄλλο πού ἀκόμα ἀμφιβάλει, ὅτι κανένας ἔξω ἀπὸ μᾶς δὲν ἀνῆκει στὸ περιοδικὸ μᾶς; Ὅλα τάχα τὰ παραπάνω δὲν ἀποδείχουν—ἀκόμα καὶ τὰ περιχόμενα τῶν δύο μας φύλων—ὅτι ἀληθινὰ βγαίνουν γιὰ νὰ θέσουμεν ὀρισμένα πράματα «κακῶς κείμενα» στὴ θέσι τους καὶ γιὰ νὰ προσφέρουμε καὶ μὲς κᾶτι στὸν κοινὸ ἀγῶνα ἐναντία στὴ μούχλα καὶ στὴ σαπίλα; Γιατὶ νὰ μὴν ὑπάρχουνε δύο «πυρᾶ»;

Τὸν τηλεγραφεῖο καιρὸ παρατηριέται ἐνα νέο φαινόμενο στὸς φιλολογοὺς (!) κύκλους τῶν νέων πού ἀνήκουνε στὰ λογῆς-λογῆς λαθρόβια περιοδικά, πού ὅσο κ’ ἂν τὰ γέλια προκαλεῖ, δὲν πάβει ὡστόσο ἀπὸ τοῦ νὰ φέρει μέσα του τὰ σημάδια ἐνὸς μαρasmus τῆς ἀστικῆς νοστροπῆς γενικά. Ὅλοι τοὺς σημερα μιλάνε γιὰ μιὰν «ἀποφασιστικὴ» στροφὴ πρὸς τᾶριστερά, χωρὶς νὰ ξέρουνε τὰθῶα τοῦτα παιδιά πῶς ἀπὸ εἶναι ὁ λά-

κος τῶν πατεράδων τους τουλάχιστον. Νομίζουμε πῶς τὸ «ἀριστερίζει» εἶναι νέος νόμος τῆς μόδας ἢ κανένα φροῦτο ξωτικὸ πού ἀπαραίτητα πρέπει κ’ ἀσφατῶν νὰ δοκιμαστῆ. Ἔτσι τοὺς βλέπετε νὰ ἀποχειροτονοῦνται ἀπ’ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλληνα δπαδοὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ ἢ φανατικοὶ ὑποστηρικτῆς τῆς ιδέας πού ἀπτὴ τὴ στιγμὴ ταραίζει ὅλα τὰ στήθια τῶν τίμων ἀνθρώπων ὅλου τοῦ κόσμου ἢ ἀκόμα διώχτες τοῦ ἐκκλησίας (τελεφταῖα ὠρα) κτλ. Ἄς μάθουνε οἱ νεαροὶ ἔλληνες «πεζογράφοι» καὶ «ποιητῆς» πῶς τὸ δυσκολώτερο πρᾶμα, εἶναι νᾶσαι ἀληθινὸς ἐπαναστάτης ἀφ’ οὗ ἀπτὴ ἢ «ιδιότητα» προϋποθέτει ριζικώτατη ἀλλαγὴ τοῦ ὅλου «εἶναι» μας. Κ’ ἀκόμα πῶς προηγουμένα ἀπ’ τὴς ἐκμυτῶρες τους ἀρτῆς πρὸς «ἀλλήλους» θὰ πρέπει νὰ ξέρουνε τουλάχιστον νὰ ξεχωρίζουνε τάξερα διὸ... γαῖδουριῶν!

Κίβλα τὰ παραπάνω ἀπ’ ἀφορμὴ βέβαια τοῦ φαινόμενου καὶ ἰδιαίτερα τῆς φῶρας πού πήραν οἱ νέοι ἐνὸς κύκλου. Ἀποφασίσατε τίποτα λιγώτερο τίποτε περσότερο νᾶριστερίσουνε ἀπ’ τὸ ἐρχόμενο φύλο τοῦ περιοδικοῦ τους... «διὰ λόγους κυκλοφοριακοὺς!» Τοὺς συνιστοῦμε νὰ μὴ.... μασκαφεπτῶνε ἀκόμα μιὰ φορὰ.

Καὶ τὸ δέφτερο φύλο τῶν Πρωτοπόρων δείχνει καθαρῶτα, πιά δύνομη ζωτικότητας κλείνει μέσα τῆς ἢ ὁμάδα τῶν προχωρημένων διανοομένων τῆς χώρας μας. Οὐδέποτε ὁ περιοδικὸς τύπος τῆς Ἑλλάδας γνώρισε τέτιες ἐκδοσες φύλων ἀπὸ ἀποψη περιεχομένου βέβαια πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα, καὶ ἀπὸ ἐμφάνισι.

Ὅλοι μιλοῦνε γιὰ μιὰ «πνευματικὴ δικτατορία» πού θὰ ἐξασκήσουνε διὸ ὡς τὰ προχτῆς ἄσπονδοι ὀχτροί. Εἴμαστε συνηθισμένοι σὲ παρόμοιου τύπου φαιδρὰ καὶ γιὰ τοῦτο δὲ νιώθουμε ναμίαν ἐκπληξι. Ὄστόσο ἀποροῦμε, πῶς δύο «κόσμοι» ριζικά διαφορετικοὶ πρόκεινται νὰ δώσουνε τὸ χέρι γιὰ μιὰ συνεργασία. Ἡ συνισταμένη θᾶναι πάντα ἔξω ἀπ’ τὰ προσδοκόμενα. Περιμένουμε μὲ ὄρεξη μεγάλη γιὰ νὰ γελάνουμε, ἂν καὶ ὁ «τυρανίσκος» δείχνει πῶς τίποτα δὲν καταλαβαίνει ἀπ’ ὅσα ψιθυρίζονται. Κ’ ὁμοῦς ὁ κόσμος τᾶχει τοῦμπανο...

Στὸ τηλεφταῖο φύλο τῆς «Πρωτοπορίας» ὁ σεβαστὸς μας συνεργάτης Φιλῆντας στήν ἀρχὴ τοῦ ἀρθρου του γιὰ τὸ Λατινικὸ ἀλφάβητο «ἀπὸ οἰκονομικὴ ἀποψη» γράφει: «Ἄς δοῦμε τώρα καὶ στὸ οἰκονομικὸ μέρος πού εἶνε ἢ βάση κᾶθε μεταρῶθμισις κοινωνικῆς καὶ κᾶθε ἐπανάστασις κοινωνικῆς. Δουτὸν ἡπαραδοχὴ τῆς Λατινικῆς γραφῆς ἀπὸ κᾶθε ἔθνος ἔχει τοὺς λόγους τῆς πρὸ πάντων στήν οἰκονομικὴ ἀνάγκη, κτλ.» Ἀπ’ τὸ ἄρθρο ἀπὸ φαίνεται καθαρὰ πόσο ἐπιταχτικὴ εἶναι ἢ ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς ἀπτῆς.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΕΛΕΦΘΕΡΑ ΣΚΗΝΗ.—«Ἡ Σκουριά».

Τὸ δραματικὸ ἔργο τῶν σ. Κηρόν καὶ Οὐσπένσκου, δέχεται ποιά προσπάθεια καταβάλεται στὴ Σοβ. Ρουσία γιὰ τὴν καθοδήγησι τῆς μάζας. Ἀκόμα, φανερόναι τὴν ἀλματικὴν ἐξέλιξη τοῦ Ρούσου προλετάριου πού βάζει σά νόμο στὴ ζωὴ του τὴν ἀποτοκριτικὴ, πῶναι τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ σημάδι, πολιτισμένον ἀληθινὰ ἀνθρώπου. Ἄν ὄρισμένοι «ἐπαναστᾶτες» τύπου Τερέχιν παρερμήψανε τὴν προλεταριακὴ ἠθικὴ πού ἀρχεψε κίβλας νὰ ὀλοκληρώνεται, τοῦτο ἔγινε γιὰ νὰ καταδειχτεῖ πόσο εἶναι κακὸ πολὺ, ὀλέθριο καὶ τὸ ἐλάχιστο ὑπόλειμα ἀστισμοῦ ποῦμεινε μέσα μας. Οἱ «παρωδιες» ἀρτῆς τῶν ἐπαναστατῶν παρουσιάζονται—καθὼς εἶναι φυσικὸ—πάντα στίς μεταβατικῆς περιόδους τῶν κινήματων γιὰτι ὑπάρχουνε ἀκόμα λείψανα μπουρζουαδισμοῦ καὶ φέρνονται σὲν ἀστοὶ (ἀφ’ οὗ φροντίζουνε μόνο γιὰ τὸν ἑαφτοῦλη τους) γιὰτι βρῆκαν ἑφακολε τὴν ἐκμετάλεψη ἐνὸς θ-σμοῦ. Ὁ Τερέχιν φτάνει ὡς τὸ ἐγκλημα διὸ φορὸς—νὰ πού ὀδηγῆ ἢ μὴ ὀλοκληρωτικὴ ἐξαφάνισι τοῦ παλιοῦ μᾶς «ἐγῶ»! Ἐπαναστάτης ἀληθινὸς εἶναι ὁ Βασίλης πού ἐλέγγει τὸν Πίστορ πού ἀμφιβάλει—γιατὶ κ’ ἀπτόνος ἔχει μέσα του τὸ σαράκι τοῦ ἀστισμοῦ—καὶ γιὰ τοῦτο βρῆκε τὴ λύσι στὴν ἀφτοχτονια. Τοῦ λέει ὁ Βασίλης: «Φαρεῖς πῶς ἔχεις τὸ δικαίωμα νᾶφτοχτονεῖς; πῶς ἀπτὴ εἶναι δικὴ σου δουλιὰ; Νομίζεις πῶς εἶσαι λέπτερος νὰ διαθέτεις τὸ ἀτομὸ σου; Πῶς εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ φέβγεις; Ἔτσι! Καὶ πῶς θὰ συνεχίσει τότες τὸ ἔργο ἐκείνων πού σκοτωθῆκανε πλάι μας στὸ μέταπο γιὰ τὴν Ἰδέα!»

Τὸ ἔργο καθαρὰ πρωτοποριακὸ βασίζε-ται σὲ ἀλεπαλία ἐπεισόδια πού συνδέουνται ἀναμεταξύ τους ἀπάνω στὴ δράσι.

A. Z.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ἐφκαιρία νὰ τὸν μελετήσουμε. Ἀπ’ τὴν πρώτη του ἐμφάνισι ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στήν παλιά σάλα τοῦ Στ. αὐτηγόπουλου, ἔδειξε πῶς εἶναι καὶ τί θέλει. Ἀπτόνος εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο προσέχτηκεν ἀπὸ ἕνα μικρὸ κύκλο φιλοτέχνων. Δὲ μοιάζει καθόλου τοὺς λοιποὺς πού ἐνοοῦνε ἀκόμα νὰ ζωγραφίζουνε σπιτάκια μὲ φόντο «ὄμορφους» ὀρίζοντες ἢ δεντρᾶκια ξερὰ μέσα στήν ἐρημία, «ἔργα» δηλαδὴ χωρὶς κανένα περιχόμενο μὲ μικρὸ ἔστω ἐνδιαφέρο. Ἀντίθετα ὁ Ἀστεριάδης καὶ διὸ-τρεῖς ἄλλοι, νιώσανε συνειδητὰ τὴν ἀποστολὴ τους μέσα στὴν κοινωνία. Μὲνα minimum τεχνικῶν μέσων καταφέρει νὰ μεταδώσει ὅλη τὴν πνοὴ καὶ τὸν ἀγῶνα πού κλείνει μέσα του τὸ θέμα τοῦ ἔργου του. Ποτῆς δὲ θὰ ξεχάσουμε τὴν ἀντικαλλιτεχνικὴ στάσι τῆς Ἐπιτροπῆς

τῆς τηλεφταῖας πανελήνιας ἐκθεσῆς πού ἀπ’ τὰ δύο του ἔργα τὰ πιὸ ἐκλεχτὰ ἀπ’ τῶν λίγων ἄλων προχωρημένων καλλιτεχνῶν (οἱ ὑπόλοιποι μὲ τὴ συμμετοχὴ τους δικαιολογοῦσανε τὴν ὑπαρξὴ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν «δασκάλων»!), μόνο τόνα δέχτηκε. Στὸ σημεῖωμα «μερικὰ γιὰ τὴν κριτικὴ στίς εἰκαστικῆς Τέχνες» πού δημοσιέβεται σὲ τὸ εἶδος τῶν «φωλάδιο, κακίζεται γενικά ὁ ρόλος τῶν «κριτικῶν» πού μὲ τὴ «φῶτα» τους ὀδηγοῦνε τοὺς καλλιτέχνες στὸ ... σκοτάδι!

Οἱ λίγοι φυσικὰ ξεσκλαβωμένοι καλλιτέχνες πού νιώθουνε καλὰ τὸ ρόλο τους μέσα στὴ ζωὴ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ παρασυρτοῦνε ἀπ’ τὰ γραφίματα τῶν «αἰσθητικῶν». Ὑπάρχει ὁμοῦς πάντα ὁ φόβος μιᾶς παραπλάνησις ἀφ’ οὗ ὅλοι τους ἀπτόι τὴν ἴδια «θέσι» ὑποστηρίζουνε. Ὁ Ἀστεριάδης βέβαια ἔδειξε πάντα του πῶς «κωφεῖται» Μακάρι νάτανε ἑφακολε τὸ ἴδιο νὰ κάνανε καὶ οἱ διὸ-τρεῖς ἄλλοι πού δείχουνε πῶς ἀποδοκιμάζουνε μὲνα τρόπο ἐντονης διαμαρτυρίας, τὴν ὑπαρξὴ τῶν διαφορῶν τέως «ἀνταποκριτῶν»!

ΗΛΙΑΣ ΖΩΓΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ: Ὁ ἀνθρωπιστής—ρομάντζο. Ἐκδότης Ι. Κολάρος 1930.—Προσπάθησα νὰ μὴ λάβω καθ’ οὐκ ὄν «ὕπ’ ὀψη μου» ὅταν πήρα νὰ διαβάσω τὸ καινούργιο τοῦτο βιβλίον τοῦ Τυμφρηστοῦ, τὴν προηγουμένη ὀγκώδη μὰ κακὴ δουλιὰ του. Ἄν τὸ κατάφερα δὲν ξέρω—ξέρω ὁμοῦς πῶς καθόλου—μὰ καθόλου δὲν ικανοποιεῖ τοῦτο τὸ βιβλίον. Ἀντίθετα, προξενεῖ ὅσο προχωρεῖ κανεῖς στὸ διάβασμα, τὴν ἀπὴ: Μὲ τὸ βρασιτικὸ του γραψίμο, τὶς ἄθλιες προσπάθειες τοῦ συγγραφέα ἀπάνω σὲ καθαρὰ κοινωνικὰ ζητήματα ὅπου ἀποδείχεται πῶς εἶναι... μεσάνυχτα, τὸ ἐντελῶς ἀψυχολόγητο τῶν διαλόγων του καὶ εἰς ἀστοχες ἀκόμα ἀπόμερες του γιὰ νάποδείξει—γιὰ φανταστεῖτε!—τὸ ἀπαραίτητο τῆς ὑπαρξῆς τοῦ κεφάλαιου! Νομίζετε πῶς τοῦ δόθηκαν τὰ στοιχεα τῆς ὑπόθεσις τοῦ ἔργου κ’ ἢ ἐντολὴ νὰ τὰ ετοιμάσει σὲ βιβλίον σὲ δύο μρες!—ἀπτὴ τὴν ἐντύπωσι προξενεῖ τὸ βιβλίον ἐφτὺς ἀμέσως. Ὄστόσο, φαίνεται πῶς ὁ «ἀνθρωπιστής» θᾶχει καὶ δέφτερη ἐκδοσι ἴσως καὶ τρίτη, ἀφ’ οὗ τὸ ἀναγνωρικὸ κοινὸ ἔξρει τόσο καλὰ... νὰ ὑποστηρίξει τοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου!

K. K.

ΞΕΝΗ ΠΝΕΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Σῆνα ἀπ’ τὰ τηλεφταῖα φύλα τ. ὁ Monde δημοσιέβεται μιὰ μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ζωγράφου Σεζᾶν ἀπ’ τὸν Π. Α. Φλουκέ, πού θὰ μεταφράσουμε ἴσως γιὰ τὸ τρίτο μας φυλάδιο. Στὸ ἴδιο φύλλον δημοσιέβεται καὶ μιὰ μελέτη τοῦ Σούν—γιατ—σὲν γιὰ τὴν κινεζικὴ λογοτεχνία.

— 'Ο συγγραφέας τῆς «Μητέρας» γράφουνε οἱ ξένες ἐφημερίδες πῶς τέλειωσε ἕνα νέο μυθιστόρημα πού ὁ τίτλος του εἶναι : «σαράντα χρόνια...» 'Ο Γκόρντ στους δημοσιογράφους πού ζητήσανε συνέντευξη, ἀπάντησε πῶς «γιώθει τὸν ἑαφτό του νέο ὅσο καμμι φορὰ ὡς τὰ σημεῖρα». Τὸ ἔργο πρόκειται νὰ μεταφραστῆ σὲ λίγο στὰ γαλικά.

— 'Ο περίφημος ἰσπανὸς δημοσιογράφος 'Ορτέγκα Γκασὲ πού βρίσκεται προσωρινὰ στὴν πατριδα του ὅπου πῆγε μετὰ τὴν πτώση τοῦ δικτάτορα Πρίμο νιέ Ριβέρα, θὰ μιλήσει γιὰ τὴν «κατάσταση καὶ τὶς προσδοκίες στὴν Ἰσπανία» στὶς 28 τοῦ 'Απριλίη στὸ Παρίσι γιὰ τοὺς «φίλους τοῦ Monde».

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

— Στὸ πρῶτο φυλάδιο παρὰ τὶς προσπάθειες μας πολὰ τυπογραφικὰ λάθια διαφύγανε. Ἐνα-δύο μάλιστα ἀλάζανε καὶ τὸ νόημα καθὼς στὴν πρώτη σελίδα ὅπου ἡ μελέτη γιὰ τὸν Πούσιν στὸ 12ο στίχο τῆς δεξιᾶ στήλης ἀντὶ «λύρας» γράφτηκε «λύπης».

— Τὴ μελέτη πού δημοσιεύουμε σάφτὸ τὸ φύλο γιὰ τὸ ρωμανισμό τὴν πήραμε ἀπ' τὸ Monde τοῦ Barbusse. 'Ο Habaru καθὼς θὰ διεὶ ὁ ἀναγνώστης, μιλάει γιὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ «κινήματος» στὰ γαλικά γράμματα.

— Συστήνουμε στους ἀναγνώστες μας νὰ διαβάσουνε μὲ ιδιαίτερη προσοχὴ τὴ μελέτη τοῦ G. FUMS γιὰ τὴν «παρακμὴ τῆς κινέζικης τέχνης» πού δημοσιέβεται σὲ τοῦτο μας τὸ φύλο. Μέσα σὲ λίγες γραμμές κατορθώνει ὁ συγγραφέας νὰ δώσει τὴν εἰκόνα τῶν ἀληθινῶν αἰτιῶν τῆς κατάπτωσης τοῦ κινέζικου πολιτισμοῦ.

— Οἱ φίλοι μας στους ὁποίους στείλαμε τὸ πρῶτο φύλο καὶ τὸ κρατήσανε, καθὼς στὸ προηγούμενο μας φύλο γράψαμε, θεωροῦνται τώρα ἀπὸ μέρος μας ὡς συντρομητές μας. Τοὺς ἐφχαριστοῦμε καὶ τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μᾶς στείλουνε τὴ συντρομὴ τους καὶ νὰ φροντίσουνε γιὰ τὸ ξάπλωμα τῆς προσπάθειας μας ἀνάμεσα στὸν κύκλο τους.

— Θὰ πρέπει νὰ δηλώσουμε πῶς ἀπ' τὰ βιβλία πού μᾶς στέλνουνται δυὸ ἀντίτυπα, κρίνουμε μονάχα ὅσα θέλουμε—ὅσα δηλαδὴ ἀξίζουνε— τ'αναγγέλλουμε ὁμῶς ὅλα.

— 'Οσοι ἀπ' τοὺς φίλους μας νομίζουνε πῶς μποροῦνε νὰ φροντίσουνε γιὰ μιὰ καλὴ διάδοση τοῦ περιοδικοῦ μας στὸν τόπο τους ἀνάμεσα στους δικούς τους, ἄς μᾶς γράφουνε γιὰ νὰ τοὺς στείλουμε περισσότερα φύλα.

Μᾶς ἔκανεν ἐντύπωση ἡ κινικὴ ἀδιαφορία κ' ἡ ἀντίδραση ἀκόμα ὠρισμένων «νέων» πού δείξανε γιὰ τὴν προσπάθεια μας. 'Χαίτια: ἐπειδὴ καταλάβανε πῶς τὰ κατασκευάσματα τοὺς δὲν μπορεὶ νὰχουνε καμμιὰν ἀπολύτως θέση στὸ περιοδικὸ μας.

— 'Απὸ τοῦτο τὸ φύλο ἐγκαινιάζουμε τὴ σελίδα γιὰ τὸ θέατρο καὶ τὴ ζωγραφικὴ. Μ' ἐφχαρίστηση θ' ἰ διαθέταμε καὶ μιὰ γραμμὴν ἑστῶ γιὰ τὸν κινηματογράφο· μὰ τί νὰ κρίνει κανένας; τὴν ἀνήθηκὴ ταινία ποῦρχεται ἀπὸ τὰς «'Εβρώπας» ἢ τὰ ἡλίθια φιλμ τῆς

ντόπιας παραγωγῆς; 'Εμεῖς τὸν κινηματογράφο δὲν τὸν ἐνοοῦμε ὡς ἀποκλειστικὸ μέσο διασκέδασης, ἀλλὰ ὡς ἀνώτερο ἐκπολιτιστικὸ μέσο—καθὼς ἀπὸ καιρὸ τώρα ἔτσι δουλεύει στὴ Ρουσία.

— Μόλο τὸν κύντινο πού διατρέχουμε νὰ χαρακτηριστοῦμε «καθυστερημένοι» θὰ πρέπει νὰ ποῦμε πῶς οἱ «διαγωνισμοὶ» τῶν «Πρωτοπόρων» γιὰ μᾶς εἶναι καταδικασμένοι ν' ἀποτύχουνε ἀφοῦ ἀφτοὶ καθ'ἑαφτοὶ τίποτα δὲ λένε. Σ' ἕνα περιοδικὸ πού ὁ χῶρος εἶναι τὸ πολυτιμώτερο πράμα καὶ πού βγαίνει μόνο μιὰ φορὰ τὸ μῆνα, εἶναι νομίζουμε ἄσκοπον ἐντελῶς νὰ χαρμιζεται μιὰ δλάκερη στήλη ἔτσι στὸ βρόντο. Οἱ «Μπραείδες» κ' οἱ «Σικελιανοὶ» δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ πασχολοῦνε ἔστω καὶ μᾶφτὸ τὸν τρόπο, τόσο χῶρο.

— 'Απ' τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου φύλου τῶν «Πρωτοπόρων» ιδιαίτερα μᾶς ἄρεσε τὸ ἀρθρο γιὰ τὴν «μεταστροφή» τοῦ συγγραφέα τῆς Κυρὰ-Κυραλίνας. 'Αλήθεια, ὅλοι περιμέναμε ἕνα τέτιο σημεῖωμα γιὰ νὰ διαφοριστοῦμε ἐντελῶς ἀπάνω στὸ «ζήτημα Ἰσραῆλ».

— Μιὰ δλόκληρη ἐκστρατεία ἐνάντια στὴν προσπάθεια μας σηκώθηκε. Τὰποτελέσματα ἀρχίσαμε κιόλας νὰ τὰ βλέπουμε. 'Αφτοὶ πού τὴν διοργάνωσανε καὶ τὴ διεφθῆγουνε καταλαβαίνουν τί ἐνοοῦμε. 'Ας σκεφτοῦνε ὁμῶς καθὼς ἀρμόζει σὲ ἀνθρώπους «προχωρημένους». Δὲν εἶναι καθόλου τίμιο νὰ μᾶς συκοφαντοῦνε. 'Ὅστόσο δὲν γρύβουμε πῶς μᾶς προξένησε κ'ιτάπληξη ἡ ἰκανότητα τους σάφτὰ τὰ πράματα. Μὲ «πενήντα ἀργύρια» ἀγοράσανε ἕνα συνεργάτη μας! Ρωτοῦμε: πὶός ὑποδέεται τὸν 'Ιουδα;

ΑΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Στ. 'Αλβανὸ—'Εντᾶφθα—Τὸ γράμμα σας μᾶς προξένησεν ιδιαίτερη χαρὰ γιατί φαίνεται πῶς γράφτηκεν ἀφθόρμητα καὶ μὲνθουσιασμό γιὰ τὴν προσπάθεια μας. 'Ελπίζουμε πῶς θὰ συντελέσουμε καὶ μεῖς στὴν ἐντατικὴ δουλιὰ πού γίνεται γιὰ τοὺς ἴδιους σκοποὺς ὅλες τὶς χῶρες τοῦ κόσμου.

'Απ' τὸ τραγοῦδι σας λείπει κάθε ἔχνος τέχνης. Τίποτα δὲν ἔχει—ἔξω μιὰ κακὴν ὁμοιοκαταληξία πού θυμίζει τὴν «ποίηση» τοῦ Ρήγα Φεραίου!

Θάτανε πιὸ φρόνιμο—ἂν καταγίνεστε μὲ τὰ γράμματα συστηματικὰ—νὰ καταπιασθεῖτε μὲ τὸν πεζὸ λόγο, πού ὅσο κ' ἂν παρουσιάζει «ἐσωτερικὰ» ἐμπόδια, πάντα ὡστόσο εἶναι πιὸ ἐφκολος στὸ μεταχειρίσασθαι ἀφοῦ λείπουνε οἱ τεχνικοὶ περιορισμοὶ (μέτρα, ρυθμοὶ κτρ.). 'Εδῶ ἴσως κἀτὶ καταφέρετε, ἀφοῦ ἄλωστε ἡ στιγμή πού ζοῦμε δὲν ἐπιδέχεται τόσο πολὺ τὸν ἔμετρο λόγο! 'Ὅστόσο θὰ πρέπει νὰ σὰ ποῦμε πῶς εἴμαστε προθυμῶτατοι νὰ βοηθήσουμε κάθε νέο ποῦχει τὸ «ἱερὸν πῦρ», μέσα του. Κύριον Ν. Δ. Σέρες— Λάβαμε τὴ συντρομὴ σας καὶ σὰς ἐφχαριστοῦμε.—Στους ἄλλους ἀπαντήσαμε ιδιαίτερα μὲ τὸ ταχυδρομεῖο.

ΣΤΑΕΡΧΟΜΕΝΑ ΦΥΛΑΔΙΑ:

HENRIE BARBUSSE: 'Ο Χριστὸς ἐνάντια στὸ Θεό. — G. MICHON: Οἱ διανοούμενοι κ' ὁ μεγάλος καπιταλισμὸς. — P. A. FLOUQUE: Τὸ παράδειγμα τοῦ Sezan. — F. FERON: 'Ο χῶρος τοῦ ἐνιακόσια τριάντα (νουβέλλα). — διηγήματα τῶν ΨΙ-ΨΙ: Γκεπεοῦ καὶ ΗΛΙΑ ΖΙΩΓΑ: Γάμοι μπουρζουάδων, ποιήματα τοῦ ROULAILLE κ. ἄ.

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΡ. Ν. ΜΑΥΡΙΔΗ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ
ΤΗΝ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ
ΠΟΙΗΤΩΝ

ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ
1920-1930

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΟΜΑΔΑΣ ΝΕΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ)

Θά περιλαμβάνει :

Τους κυριώτερους νέους ποιητές που φάνηκαν κ' έδρασαν μέσα στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας με την φωτογραφία τους και με βιογραφικά και βιβλιογραφικά σημειώματα.

Τ. Άνθιας, Κ. Άλέπης, Ή. Δελφός, Κ. Δαρρίγος, Κ. Δρακόπουλος, Π. Δρουσιώτης, Κ. Έμμανουήλ, Μ. Ζώτος, Σ. Ζαρκιάς, Γ. Θεοχάρης, Κ. Θρακιώτης, Π. Κρινατός, Μ. Κανελλής, Α. Καμηλιέρης, Ί. Καψαμπέλης, Κ. Κουκής, Φ. Κατσιπής, Κ. Κορινιώτης, Α. Λοΐζος, Ο. Λάσκος, Θ. Λαλαπάνος, Ί. Μοσχονάς, Α. Μαγγανάρης, Β. Μεσολογγίτης, Δ. Μοάτσου, Ρ. Μπούμη, Α. Μαυρίδης, Σ. Μαυροειδή, Λ. Μαγναύρας, Δ. Οικονομίδης, Ί. Παναγιωτόπουλος, Μ. Πολυδούρη, Κ. Παπαδάκης, Ί. Σίβερης, Μ. Στασινόπουλος, Θ. Σκουρλής, Ρ. Σεγκοπούλου, Γ. Τσουκαλάς, Ί. Χονδρογιάννης, Δ. Χρονόπουλος, Β. Χανιώτης, Γ. Σταμπολής, Γ. Δημάκος, Α. Μεντζελίδης, Κ. Κουράκος, Π. Εράτης κ. λ π.

Όλοι οι παραπάνω παρακαλούνται να στείλουν στα γραφεία μας (**ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ 4**) από ένα αντίγραφο φωτογραφίας τους συνοδευμένο από 50 δρχ. για να γίνουν τα κλισέ όλα όμοιομορφα σε μία παραγγελία. Αυτοί που δέ θα στείλουν φωτογραφία θα μείνουν δίχως πορτραίτο. Προθεσμία μέχρι τέλους Άπριλίου 1930.

Η "ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ,, ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ ΤΟ ΜΑΗ